

1 Korən

Nauəuə iətəm Pol təmaupən mətēi tuvən kəm nəfaki mīn ikin Korən Nəghatiən əkuəkīr rəha nauəuə u 1 Korən

?Pəh təmətēi nauəuə u? Aposil Pol təmətēi nauəuə u.

?Təmətēi tātuvən kəm pəh? Təmətēi tātuvən kəm niməfaki rəha Korən.

?Nətiğiən təhro lanu lan nian təmətēi? Korən in taun asoli kəti. Ikin əha, nətəmimi tepət kotos rəhalah kaku o noliən səlim lan, kəni nətəmimi tepət kəhuva məmə okotos nəhmtin. Nətəmimi nəuvein kəhuva e negəu, nəuvein kotaliuək əmə. In taun kəti təuvīr pik e profens rəha Akaiə, iətəm tətətiğ e nītəni asoli u Kris. Mətəu taun u, narmi nati mīn kəmotəriauəh lan, kəni noliən tərəh mīn tepət e taun əha. Niməfaki rəha Korən, Nanihluə* mīn kotepət lan. Pol təmətəuəuin niməfaki u e nian rəha naliuəkīən iətəm tatol keiu lan. Mətəu rəueiu əha, nərahīən asoli mīn nəuvein tīnatig e niməfaki. Nətəmimi nəuvein kautol noliən tərəh mīn, kəni nəuvein kautos nətəliğiən mīn iətəm kəsotəhruahruīən.

?Təmətēi nauəuə u o nak? Niməfaki rəha Korən in tətətiğ e taun kəti iətəm noliən tərəh mīn rəfin təməriauəh vivi lan. Noliən tərəh mīn nəuvein kəməhuva imə e niməfaki. Kəmotətapuəh o Pol o natimnati mīn nəuvein iətəm ilah kəsotəhrun viviən, kəni in təmətēi nauəuə u

* : Nanihluə, Ianihluə – Afin-to e tiksīnəri.

tıtəu=pən əhruahru əmə rəhalah nətəligiən. Pol təmətei nauəuə u məmə otəni pətigəm noliən tərəh mın iətəm tətətig e niməfaki, mine nərahien pisin pisin mın nəuvein mın. Kəni təmətei nauəuə u məmə otələhu əhruahru noliən tərəh mın iətəm ilah nəuvein kəmautol. In təməni kəm lah məmə okotəhro mın lanu motəkeikei mohtəlig=pa mın o Uhgın, kəni noliən nak u təhruahru iətəm iətəmimi otol nəmə in iətəmimi rəha Iesu.

Pol təməni təuvir kəm lah

¹ İəu Pol, iətəm Uhgın təmauin lak kəni mitəpin e nəuiən məmə iəu aposil rəha Kristo Iesu. İtimlau piatah Sostənes iətuəni təuvir kəm təmah.

² Nauəuə u tatuvnə kəm təmah niməfaki rəha Uhgın əpəha Korən. Uhgın təmol asim itəmah e Kristo Iesu, kəni təmauin e təmah məmə rəhan mın, nətəm nəutaliuək e noliən əhruahru itəmah mine nətəmimi e ikin mın rəfin nətəm kəutəfaki kəm İərməniğ rəhatah Iesu Kristo iətəm in İərməniğ rəhatah rəfin.

³ Pəh Uhgın Tatə rəhatah mine İərməniğ Iesu Kristo, okuəfinə nəuviriən mine nəməlinuiən kəm təmah.

Pol təməni-vivi Uhgın e nəfakiən

⁴ Nian rəfin iatəni tagkiu kəm Uhgın mətəu-inu təməfinə rəhan nəuviriən kəm təmah e Kristo Iesu.

⁵ Təməfinə rəhan nəuviriən u tepət kəm təmah e noliən mın rəfin, e nasiruiən o nəni pətigəm vivien natimnati mın mine neinatigien o nəhruniən nəghatien rəhan.

⁶ Kəni noliən mın əha kəutəgəton məmə nanusiən e Kristo in niyəhriənien, kəni itəmah nəmoteruh.

7 Tol lanəha, nian nautəhtul maru mautəhtahnin nuvaiən rəha İərməniġ rəhatah İesu Kristo, Uhgın təməfinə kəm təmah rəhan nəsanəniən e Narmın o noliən uək rəhan, nəsanəniən rəfin mın əha iətəm kotəhruahru o nəmiəġhiən rəhatəmah.

8 Kəni in otol itəmah nəutəhtul əskasik motətəuarus=pən naunun nian məmə okəseh-pəniən noliən tərəh kəti e təmah e Nian rəha İərməniġ rəhatah İesu Kristo, iətəm tətəva mın lan.

9 Kəni Uhgın otol nati u kəm təmah mətəu-inu nian rəfin in tatol rəhan nəġhatien. In Uhgın iətəm təmauin e təmah nəkəhuva kətiəh itəmah Nətin İesu Kristo u İərməniġ rəhatah.

Nətəmimi rəha niməfaki kəmotəhapu ilah mın

10 İətətapuəh əskasik o təmah, piak mın mine nəuvinik mın, e nərgi İərməniġ İesu Kristo, məmə itəmah rəfin nəkotətəlig e təmah mın, məsotoliən məmə nətəligiən kəti otəva məhapu itəmah, kəni mətəu nəkəhuva pəhriən motol kətiəh e nətəligiən mine nikin kətiəh.

11 Piak mın mine nəuvinik mın, iətəni lanəha mətəu-inu nətəmimi nəuvein rəha Kloē† kəmotəni pətiġəm kəm iəu məmə itəmah nautorgəhu.

12 Nipəti nəġhatien iətəm iətəni tol lanu, itəmah nəuvein kotəni məmə, “İtimah iautəhuərisiġ e Pol,” nəuvein kotəni məmə, “İtimah iautəhuərisiġ e Apolos,” nəuvein kotəni məmə, “İtimah

1:8 1Təs 3:13; 5:23 **1:9** 1Təs 5:24; 1Jon 1:3 **1:10** Fil 2:2 † **1:11** Kloē in pətan kəti iətəm rəhan nautə tepət, kəni nətəmimi kautisiai in. Pol əpəha Efəsis e nian təmətei nauəuə u, kəni nətəmimi rəha Kloē kəməhuvən motəsəl=pən lan. Kəni motəni kəm in nətəligiən mın əha e niməfaki Korən.

iautəhuərisig e Pitə,” nəuvein min kotəni məmə, “Itiməh iautəhuərisig e Kristo.”

¹³ Nian nəutəuəri lanko, təhmen e nəhapu-əhapuiən Kristo! İəu Pol, iəməsəhkul-pəriən e nigı kəməluau o təmah! Kəni nian kol bəptais e təmah, kəməsoliən e nərgək Pol. !Kəpə! ! Mətəu nautol lanko məmə nautəhuərisig lak Pol, uə Apolos, uə Pitə, mətəu itəmah nəsolliən məmə nəutohtəu=pən Kristo!

¹⁴ İəu iəkəni tagkiu kəm Uhgın məmə iəmol bəptais əmə e Krispəs mine Kaeəs, mətəu iəməsoliən bəptais e təmah kəti min.

¹⁵ Nikik tagiən lanəha mətəu-inu iətəmi kəti ko təsəniən məmə kəmol bəptais lan e nərgək məmə otuva rəhak iətəmi.

¹⁶ Ei əuəh, iəmalu, iəmol bəptais min e Stefənəs mine rəhan min. Uərisig e inəha, iəmalu məmə mətə iəmol bəptais min e iətəmi kəti uə kəpə.

¹⁷ Nipəti nəghatiən min u məmə, Kristo təsəhli=paiən iəu məmə iəkol bəptais e nətəmi, təmahli=pa iəu məmə iəkəni pətigəm əmə nanusiən təuvir. Kəni iəsəni pətigəm əməiən e nəghatiən einatig rəha iətəmi mətəu-inu, iəsolkeikeiən məmə nəghatiən e nimisiən rəha Kristo e nigı kəməluau in otəhvevig nəsanəniən tikə.

¹⁸ Nipəhriəniən, nəghatiən e nimisiən rəha Kristo in təhvevig malməli o nətəmi u kautohtəu suaru rəha nuvəniən e nigəm asoli. Mətəu kitah u nətəm Uhgın tatəsmiəgəh itah, in nəsanəniən əmə rəha Uhgın.

¹⁹ Kəni Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə,

“Iəu iəkərəkɪn aɣɪn neinatigian rəha nətəm koteinatig, kəni mahtipəsɪg e nəhrunian rəha nətəm kotəhrun pɪk nati.”

²⁰ ?Nətəmimi koteinatig iə? ?Nəgətun mɪn rəha Lou iə? Nətəmimi nətəm kotəhrun vɪvi suaru rəha nəghatian iə? Uhgɪn təmɔl neinatigian rəha nəhue nɪftəni tɪnuva rəkɪs nalməlian əmə.

²¹ Tol lanəha mətəu-inu, e neinatigian rəha Uhgɪn, təmɔl məmə nətəmimi rəha nəhue nɪftəni okəsotəhrunian in e nəhrunian əmə rəhalah iətəm kautəni məmə neinatigian. Mətəu in təmɔl məmə nəghatian alməli mɪn rəhatɪmah otosmiəgəh nətəmimi nətəm kautəni nɪpəhrɪanɪən lan.

²² Nəuaniləuis mɪn rəha Isrel kəutətapuəh e nati apɪspɪs mɪn, kəni Nanihluə † mɪn kəutəsəl e neinatigian məmə okoteruh Uhgɪn,

²³ mətəu kitah kəutəni pətɪgəm əmə nɪmɪsian rəha Krɪsto e nɪgɪ kəməluau. Kəni nəghatian u in təhmen e kəpiəl e suaru iətəm tatol nəuaniləuis mɪn rəha Isrel kəutəmei, kəni in təhmen e nalməlian o Nanihluə mɪn.

²⁴ Mətəu nətəmimi mɪn u nətəm Uhgɪn təmauɪn e lah, nəuaniləuis mɪn rəha Isrel nəuvein mɪne Nanihluə mɪn nəuvein ilau pəti, kəni Krɪsto in nəsanənɪən rəha Uhgɪn mɪne neinatigian rəhan.

²⁵ Tol lanəha mətəu-inu, nolɪən u iətəm nətəmimi kəutəni məmə in nalməlian rəha Uhgɪn, mətəu nɪpəhrɪanɪən in teinatig tapirəkɪs neinatigian rəfin rəha nətəmimi, kəni nati u iətəm nətəmimi kəutəni

1:19 Aes 29:14 **1:20** Job 12:17; Aes 19:12; 33:18; 44:25 **1:21**
 Mat 11:25 † **1:22** Nanihluə, Ianihluə – Afɪn-to e tɪksɪnəri. **1:23**
 Rom 9:32; 1Kor 2:14 **1:24** Kol 2:3

məmə in nəpəouiən rəhan, in təsanən tapirəkis nəsanəniən rəfin rəha nətəmimi.

26 Piak mın mine nəuvinik mın, nikitəmah otəkeikei məhti məmə itəmah nətəmi əhro nian Uhgın təmauın e təmah. Itəmah tepət nəsoteinatigiən e nəhmti nətəmimi, kəni məsotosiən nəsanəniən, kəni səniəmə itəmah nenəti nətəmi asoli nəuvein.

27 Mətəu Uhgın tatitəpin nati alməli mın e nəhue niftəni məmə okotol aulis nətəm koteinatig, kəni mitəpin nati əpəou mın e nəhue niftəni məmə okotol aulis nətəm kotəsanən.

28 In təmitəpin natimnati iətəm, e nətəligiən rəha nətəmimi, ilah nati əpnəpin əmə, mine iətəm nətəmimi kəsotolkeikei pikiən, mine natimnati iətəm ləhtəni agın. Kəni təmitəpin natimnati mın əha məmə ilah suaru məmə in tol nati keikei e nətəligiən rəha nətəmimi kəməhuva nati əpnəpin əmə.

29 Təmol lanəha məmə iətəmimi tikə otəghati əfəri e nəhmti Uhgın.

30 Mətəu-inu e nəuia Uhgın, itəmah nəməhuva kətiəh itəmah Kristo Iesu. Kəni Kristo təmuva o tah məmə in rəhatah neinatigiən rəha Uhgın. Inəha e Kristo, Uhgın təmol itah kotəhruahru e nəhmtin, kəni mələhu kalın itah məmə rəhan mın, kəni mosmiəgəh itah.

31 Tol lanəha, təhmen e Nauəuə Rəha Uhgın tətəni, “Iətəmimi iətəm tətəghati əfəri, otəghati əfəri əmə o nati iətəm İərməniğ təmol lan.”

2

¹ Piak mın mine nəuvinik mın. Nian iəmuvnə o təmah, iəməsəni pətigəmiən nəghatiən rəha Uhgın e nəghatiən iətəm nətəmimi kəutəni məmə koteinatig, mine noliən rəha iətəmimi iətəm təhrun vivi nəghatiən.

² Kəni nian iəmətətig kitah min itəmah, nikik təskasik məmə iəkəni pətigəm əmə Iesu Krīsto, mine nimisiən rəhan e nigī kəməluau.

³ İəmuva o təmah e nəpəouiən mine nəginian mine nərəmruminian asoli.

⁴ Kəni nian iəməni pətigəm rəhak nəghatiən e nanusiən təuvir, iəməsəniən e neinatigian rəha nətəmimi, mine nəghatiən asoli mın iətəm otiuvi itəmah, mətəu nian iəməghati, nəmoteruh nəsanəniən rəha Uhgın mine uək rəha Narmın Rəha Uhgın.

⁵ İəmol lanəha məmə nəhatətəiən rəhatəmah otəsəhtul əməiən e neinatigian rəha nətəmimi, mətəu in otəhtul e nəsanəniən rəha Uhgın.

Neinatigian rəha Narmın Rəha Uhgın

⁶ Mətəu nıpəhrinian məmə itimah iəutəni pətigəm nəghatiən einatig kəm nətəm koteinatig kəni minoteinatig rəkis e nəmiəgəhiən rəhalah. Mətəu səniəmə neinatigian rəha nətəmimi mın rəueiu, uə nətəmimi nətəm kəutarmənig u rəueiu. İlah okəhuva nati əpnəpın mın əmə.

⁷ Kəpə. İtimah iəutəghati e neinatigian rəha Uhgın əupən iətəm təmətəməhli oneuən, kəni in neinatigian iətəm təmətəhluaig, kəni Uhgın təmol

nəlpəkaiən aıpən aıpən ađın məmə, neinatıđıən əha, in otol nəuviriən kəm tah e nəsanəniən mine nəhagəhagıən.

⁸ Nətəm kəutarməniđ e niiftəni əha rəueiu, ilah kınotəruru nəlpəkaiən əha rəha Uđđın, mətəu nəmə ilah kəmotəhrun, ko kəsotətu-pəriən İərməniđ rəha nəsanəniən əhagəhag rəfin e niđi kəməluau təhmen e iətəmimi kəti əpnəpın əmə iətəm təməəkın lou.

⁹ Mətəu Nauəuə Rəha Uđđın tətəni məmə,

“İətəmi tikə tətəruh,

iətəmi tikə tətətəu,

iətəmi tikə təhrun,

nati nak iətəm Uđđın təmol əpenə-penə lan rəha nətəmi min u kotolkeikei in.”

¹⁰ Mətəu Uđđın təmol əpu nəlpəkaiən oneuən əha rəhan kəm tah e Narmın. Kəni Narmın təhrun natimnati rəfin, kəni məhrun min natimnati rəha Uđđın iətəm iətəmimi kəti ko təsəhrunıən.

¹¹ ?Tol lanəha, iətəmimi pəh təhrun nətəliđıən rəha iətəmimi kəti, mətəu narmın əmə? ?E nolıən kətiəh əmə, iətəmimi pəh təhrun nətəliđıən rəha Uđđın, mətəu Narmın əmə?

¹² Uđđın təməsəfaiən kəm tah nətəliđıən rəha nətəmimi e nəhue niiftəni, mətəu təməfa Narmın iətəm tatsıpən ohni. In təməfa kəm tah məmə kitah okotəhrun nati nak iətəm Uđđın təməfa əpnəpın əmə kəm tah.

¹³ Inu nəghatıən iətəm itimah iəutəni, kəni neinatıđıən rəha nətəmimi təsəgətunıən itimah e nəghatıən min əha, mətəu Narmın Rəha Uđđın təməgətun itimah, kəni iəkotəni pətıgəm natimnati

pəhrin rəha Narmın Rəha Uhgın e nəghatın min iətəm təmsipən lan.

¹⁴ İətəmimi iətəm Narmın Rəha Uhgın tikə lan, tətəpəh natimnati iətəm tatsipən e Narmın Rəha Uhgın mətəu-inu ilah nati əpnapın min əmə ohni, kəni ko in təsəhrunin ilah mətəu-inu Narmın Rəha Uhgın əmə təhrun nasiruin e nətəmimi o nəhrunin natimnati rəha Uhgın.

¹⁵ Kitah nətəm kautos Narmın Rəha Uhgın kəmotəh motəhrun motakil natimnati min əha, mətəu nətəmimi əpnapın, ko kəsoteruhin məsotəhrun aginın mine məsotakil aginın itah.

¹⁶ Tol lanəha mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə,

“?Pəh u təhrun nətəligin rəha İərməniğ məmə in otəgətun in?”

Mətəu kitah kotəhrun nətəligin rəha Kristo kəni tol lanu lan motəhrun natimnati min əha.

3

Nəhapu-əhapuin e niməfaki

¹ Piak min mine nəuvinik min. Nian iəmətətiğ kitah min itəmah, iəməsəghatın kəm təmah təhmen e nətəmimi nətəm kinotəskasik rəkis e nəmiəğəhin rəhalah e Narmın Rəha Uhgın, kəpə. İəməghati kəm təmah məmə itəmah nətəmimi rəha nəhue niftəni əmə, kəni iəməghati kəm təmah təhmen e kəlkələh min əmə e nəmiəğəhin vi rəhatəmah e Kristo.

² Nian iəmətəgətun itəmah, təhmen məmə iəmətaugin itəmah e milik əmə, iəməsəfinəin nauəin əskasik kəm təmah mətəu-inu itəmah

nəməsotəhmenian o nunian. Kəni nıpəhrıanian, itəmah nəsotəhmen əhanəhian o nunian,

³ mətəu-inu nolian rəhatəmah təhmen əmə e rəha nətəmimi rəha nəhue nıftəni. Tol lanəha mətəu-inu itəmah nautetə itəmah mın, kəni mautorgəhu, kəni təhmen əmə məmə itəmah nətəmimi rəha nəhue nıftəni əmə u. Nəkotəhmen e nətəmimi əpnəpın mın.

⁴ Nian iətəmi kəti tətəghati əfəri məni məmə, “İəu rəha Pol,” kəni kəti təni məmə, “İəu rəha Apolos,” nolian əha tətəgətun məmə itəmah nətəmimi rəha nəhue nıftəni əmə.

⁵ Oteruh-to. ?Apolos in pəh, kəni Pol in pəh? Itımlau iəkuəhmen əmə e ioluək iətəm iəmuasıru e təmah o nuvaiən o İesu. Itımlau iatuol əmə uək iətəm İərmənıg təməfa pısın pısın kəm tımlau məmə iəkuol.

⁶ Təhmen əmə məmə iəu iəmərfei nıkiti nati, kəni Apolos in təueiu e nəhu, mətəu Uhgın əmə tatol tateviə.

⁷ Tol lanəha, iətəmimi iətəm tətərfei nati, uə iətəmimi tətəueiu e nəhu, in nati əpnəpın əmə, mətəu Uhgın pısın əmə in nati keikei iətəm tatol natımnati kəutəmiəgəh mauteviə.

⁸ İətəm tətərfei, mıne iətəm tətəueiu, ilau kuəhmen-əhmen əmə mətian əmə o nati kətiəh əmə. Kəni Uhgın otətəou ilau kətiəh kətiəh e rəhalau uək pısın pısın mın.

⁹ Itımlau ioluək mil rəha Uhgın, kəni itəmah nəkotəhmen e nasumiən rəha Uhgın, uə nimə rəha Uhgın.

¹⁰ E nəuviriən iətəm Uhgın təməfa kəm iəu,

3:2 Hip 5:12-13; 1Pitə 2:2 **3:3** 1Kor 1:10-11 **3:4** 1Kor 1:12

3:6 Uək 18:4,11,27-28 **3:9** Mat 16:27; Efəs 2:20-22

iəmuvləkɪn vivi nəhlkɪ nimə təhmen e iətəm təhrun vivi nuvləkiniən nimə. Kəni iətəmi kəti mɪn tatuvləkɪn nimə nəuvetɪn. Mətəu ilah rəfin okotəkeikei mauteh vivi uək rəhalah rəha nuvləkiniən nimə,

¹¹ Nəhlkɪ nimə kətiəh əmə, inu Iesu Kristo. Iətəmi kəti tikə təhrun nuvləkiniən nəukəti nimə pisin kəti mɪn.

¹² Nəmə iətəmi kəti tuvləkɪn-pəri rəhan nimə iətəm nəhlkɪ nimə in Iesu Kristo, kəni in təhrun nuvləkiniən nimə e aiən u kol tətoraip-oraip, uə e silfə, uə e kəpiel nəhmtɪn tiəkis, uə e nigɪ, uə e niuig, uə e nimanə.*

¹³ Kəni nian kəti nətəmimi okoteruh uək rəhan, mətəu-inu e nian Iesu tuva mɪn, rəhan uək otuva e nəhagəhagiən. Rəhan uək okələhu=pən e nigəm, kəni nigəm otəgətun məmə rəhan uək təuvir uə tərəh.

¹⁴ Nəmə nigəm otəsusiən rəhan nimə, in otos rəhan nətəouiən.

¹⁵ Mətəu nəmə nigəm otus rəhan nimə, kəni rəhan natimnati rəfin təmikə. In əmə, Uhgɪn otosmiəgəh, mətəu təhmen-əhmen əmə e iətəmi kəti iətəm rəhan nimə nigəm tatus kəni tiuvig pətigəm maiu, kəni nigəm tus nimə mauəris.

¹⁶ ?Nəkotəhrun uə kəpə məmə, itəmāh u Nimə Rəha Uhgɪn, kəni Narmin Rəha Uhgɪn tətətig e

3:11 Aes 28:16; 1Pitə 2:4-6 * **3:12** Noliən rəha nıtəu-pəniən Kristo təhmen e noliən rəha nuvləkiniən nimə. Iətəmi tətətu=pən vivi noliən rəha Kristo, in təhmen e iətəmi kəti tatuvləkɪn vivi rəhan nimə. Noliən təuvir mɪn rəhan təhmen e pos mɪn əskasik rəha nimə, uə aiən u kol uə aiən u silfə. Iətəmi təsitəu=pən viviən noliən rəha Kristo, təhmen e iətəmimi kəti tatuvləkɪn rah rəhan nimə, təhmen əmə e nımauvlulv əmə kəti. Afin-to Mat 6:19-20. **3:13** 1Kor 4:5

təmah?

¹⁷ Nəmə iətəmi kəti tərəkın Nimə Rəha Uhgın, kəni Uhgın otərəkın in, mətəu-inu Nimə Rəha Uhgın, in tasim rəhan pısın əmə. Kəni Nimə u Rəha Uhgın, itəmah.

¹⁸ Təsəuvirən məmə iətəmi kəti tətəiüə aru əmə lan. Nəmə iətəmi kəti tətakil aru in e nətəligiən rəha nəhue niftəni, kəni nıkin təhti məmə in teinatig u rəueiu, in otəkeikei muva ialməli kəti e nəhmtilah məmə in otuva ieinatig pəhriən.

¹⁹ Tol lanəha mətəu-inu neinatigiən rəha nətəmimi rəha nəhue niftəni, in talməli e nəhmti Uhgın. Təhmen e Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə, “Uhgın tatol lalig e nəghatiən rəha iətəmi kəti iətəm tətəni məmə in teinatig vivi, kəni Uhgın taskəlim in.”

²⁰ Kəni Nauəuə Rəha Uhgın tətəni mın məmə, “İərməniğ təhrun məmə, nətəligiən rəha nətəm koteinatig, ilah nati əpnəpın əmə.”

²¹ Kəni tol lanu lan, sotəniən məmə itəmah rəha suah u uə rəha suah kəha məmə onəkotləfəri aru itəmah ohni. Uhgın tətəfən itəmah nətəmi asoli mın rəfin kəm təmah məmə otasiru e təmah.

²² Tol lanu sotəfəriən itəmah kəni motəni məmə rəhatəmah u Pol uə Apolos uə Pitə.† Nıpəhriən ağın, Uhgın tınəfinə natimnati mın rəfin e nəhue niftəni o nasiruiən e təmah. Kəni nəmiəgəhiən uə nımisiən, kəni natimnati mın u kəutəhuva rəueiu uə natimnati mın u kəmanəhuva nian kəti, natim-

3:19 Job 5:13 **3:20** Sam 94:11 † **3:22** Nəghatiən əhruahru rəha Kris tətəni məmə, “Pol, uə Apolos, uə Kefəs...” Kefəs in nərgin kəti mın rəha Pitə. Kəni e nauəuə u, e nəghatiən Kris əhruahru, Pol tətəuin lan məmə “Kefəs,” mətəu kəutəni əmə məmə Pitə.

nati rəfin mın əha mine nətəmimi mın əha okotəsiru e təmah, təhmen əmə ilah rəfin rəhatəmah.

²³ Tol lanu lan, itəmah onəkotəkeikei motəfəri itəmah o İesu pisin əmə, səniəmə o nətəmi asoli mın rəhatəmah, mətəu-inu səniəmə itəmah rəha iətəmi asoli kəti, mətəu itəmah rəha Krısto, kəni Krısto in rəha Uhgın.

4

Aposil mın rəha Krısto

¹ Tol lanəha, nətəmimi okotəkeikei moteh itimah təhmen e noluək mın rəha Krısto iətəm Uhgın təmələhu=pən e nəhlmitimah məmə itimah iəkotol əpu nəlpəkauian oneuən rəha Uhgın.

² Kəni nətəmimi nətəm kauteh natimnati rəha iətəmi asoli kəti, ilah kotəkeikei motol rəhalah uək təuvir e noliən iətəm iətəmi asoli tolkeikei.

³ Nati əpnəpın əmə kəm iəu nəmə itəmah, uə nətəpisin nəuvein kotəni pətigəm nətəligiən rəhalah e rəhak uək. Kəni iəu aru iəsakiliən e rəhak uək.

⁴ E rəhak nətəligiən, məmə iəmol əmə nati iətəm in təuvir, mətəu nati u təsəniən məmə iəu iəkəhruahru. İərməniğ əmə təhruahru o nakiliən rəhak uək.

⁵ Tol lanəha, sotauit-auitiən o nakiliən natimnati, mətəu nautəhtahnin nian İərməniğ otuva lan. In otəfətigəm=pən e nəhagəhagiən natimnati iətəm kəutəhluaig e nəpinəpuiən, kəni in otəni pətigəm nati nak tətətiğ e niki nətəmimi o noliən mın rəhalah. E nian əha Uhgın otəni-vivi ilah kətiəh kətiəh e noliən əhruahru.

6 Piak mın mine nəuvinik mın. İəmənı=pinə nəghatıən mın əha kəm təmah itımlau Apolos məmə itəmah onəkotos nəhrunıən ikın. Kəni nəmə nəkotos nıpəti nəghatıən mın u, “Nəkotəkeikei motol əmə nəghatıən mın iətəm kınətei rəkis,” kəni nəsotəfəriən nətəmi asoli nəuvein motosiahu nəuvein.

7 ? Təhro? İtəmah nəsotepətıən motapirəkis nətəmimi mın rəfin. Uhgın təməfinə kəm təmah natımnati mın rəfin nətəm nəmautos. ? Kəni təhro nəutəghati əuvsan o natımnati iətəm Uhgın təməfinə kəm təmah təhmen əmə məmə inu itəmah əmə nəmotol natımnati mın əha?

8 Nıkitəmah təhti məmə nınotos rəfin rəkis natımnati rəha Uhgın. Nıkitəmah təhti məmə nınotos rəfin rəkis nautə rəha Uhgın. Noliən rəhatəmah təhmen məmə nəməhuva kig mın rəha Uhgın, mətəu itımah iəutatıg ləhtəni əmə. ! Mətəu kəpə, səniəmə nıpəhriənıən! !Nəman! Nəmə nıpəhriənıən məmə itəmah nəməhuva kig mın rəha Uhgın, nıkitımah otagiən pık, kəni nəmə tol lanəha, itımah mın iəkotol kig kitah mın itəmah. Mətəu təsoliən lanəha.

9 İtımah aposil mın, mətəu nıkik təhti məmə Uhgın təmələhu itımah əpəha ləhtəni agın, iəutatıg təhmen e nətəm kəmakil rəkis məmə okotəkeikei mohmis. Nıkitəmah tətəhti lanəha mətəu-inu təhmen məmə itəmah nətəmimi nətəm kəməsotoliən win e nəluaginiən, kəni məutəhtul e nəhmti nagelo mın mine nətəmimi rəfin məmə

ilah okoteruh məmə oiəkohmīs.*

¹⁰ !Nətəmimi tepət kəutəni məmə itimah nanməli mīn o nərgi Krīsto, mətəu nikitəmah təhti məmə itəmah nəkoteinatig vivi e Krīsto! Mətəu səniəmə nīpəhriənīən. ! Nətəmimi tepət kəutəni məmə rəhatimah nepətīən tikə, mətəu nəutəghati əfəri məmə rəhatəmah nepətīən iahgin! Mətəu səniəmə nīpəhriənīən. Nətəmimi tepət kautisiai itəmah, mətəu kətəni rah itimah.

¹¹ Mətəu, inu nīpəhriənīən. Mətəu aru=pa u rəueiu matuvən, nəumis tatus itimah, kəni məutəuauə, kəni iautəhuvən e napən əhapu-əhapu, nətəmimi kautoh itimah, kəni rəhatimah nimə tikə.

¹² Itimah aru əmə iautol pik uək e nəhlmitimah məmə iəkotos məni o nauəniən. Nian okotəni rah itimah, mətəu itimah iəkotəfaki o nəuviriən o lah. Nian nətəmimi kautol nərahīən kəm timah, mətəu itimah iəkotəpnarīn əmə.

¹³ Nian nətəmimi kəutəni rah itimah, mətəu itimah iəutəghati vivi əmə kəm lah. Mətəu aru=pa u rəueiu matuvən itimah iəkotəhmen e nīmənərik rəha nətəmimi rəfin, uə namikmikiən rəha nītəni mīn rəfin.

Ilah okotəkeikei motohtəupən nolīən rəha Pol

* **4:9** Nian kig kəti təmol win e nəluaginīən, mīnatitəlig matit rəhan soldia mīn mīne rəhan tikimīr mīn. Rəhan soldia mīn kautəhuərisig lan, kəni tikimīr mīn kautəhuərisig e lah, kəni nətəmimi rəfin kotəhrun məmə tikimīr mīn okohmīs. Nətəmimi kəmotol lafet kəti, kəni nətəmimi rəfin kəutarfu e tikimīr mīn kautoh aru ilah mīn, uə nəmə təhro kautəluagin ilah nati arpīn mīn təhmen e laion. Kəni Pol tətəni məmə in mīne rəhan mīn nətəmimi kotəhmen e tikimīr mīn nətəm okohmīs, kəni nətəmimi rəfin kauteruh. **4:11** 2Kor 11:23-27 **4:12** Mat 5:44; 2Təs 3:8

14 Iəsətəiən nəghatien u məmə iəkol itəmah nəkotaulis, mətəu mə otəhgi-pəri itəmah, mətəu-inu itəmah nenətik mın nətəm iəkolkeikei itəmah.

15 Rəhatəmah nəgətun mın tepət nətəm okotəgətun itəmah e Krısto, kəni nəmə təhro ilah kotəhmen əmə e tatə kalın mın ilah ten-tausın, mətəu rəhatəmah tatə əhruahru kətiah əmə, inu iəu, mətəu-inu e Krısto Iesu iəmuva rəhatəmah tatə əhruahru nian iəməni pətigəm nanusien təuvır kəm təmah aupən.

16 Tol lanəha, iəkətapuəh əskasik o təmah məmə onəkotohtəu=pa rəhak noliən mın.

17 Mətəu-inu o nati u, iətahli=pinə nətik e Krısto u Timoti iətəm iəkolkeikei. In tətaiu əskasik e Iərməniğ matol vivi rəhan uək. In otəni mın kəm təmah suaru rəha nəmiəğəhiən rəhak e Krısto Iesu iətəm tətıtəu=pən natimnati iətəm iətəgətun e niməfaki mın ikin mın rəfin.

18 Kəni itəmah nəuvein nəutagət əfəri pik o rəhatəmah nepətien mətəu-inu nikitəmah təhti məmə iəsuvnə minien məsəghati əskasikiən kəm təmah o rəhatəmah noliən.

19 Mətəu otəsuvəhiən, iəkəkeikei muvnə meruh itəmah (nəmə Iərməniğ tegəhan lak.) Kəni oiəkəhrun nəmə nətəm kəutagət əfəri kautos pəhriən nəsanəniən rəha Uhgın, uə kəpə.

20 Mətəu-inu Nərməniğiən Rəha Uhgın səniəmə in nati kəti rəha nəghatien, mətəu in nati kəti rəha nəsanəniən.

21 ? Kəni nəkətolkeikei nak? ? Iəkuvnə malis itəmah, uə iəkuvnə e nolkeikeien u e nıkik teiuaiu əmə?

5

Pian kəti, rəhan noliən tərəh aɡin

¹ Kəməni pətiɡəm kəm iəu məmə iətəmi kəti u e nikitəmah tətəkləh e pətan kəti, kəni təmol e noliən tərəh kəti iətəm tapirəkis noliən rəha nətəm kəsotəfakiən. In tətəkləh e pətan vi rəha rəhan tata.

² ! Kəni itəmah nəutəfəri o nəfakiən əskasik rəhatəmah! ! Kəsitin min! Mətəu nəfəriən təsəhruahruian, mətəu onəkotəkeikei motətəu tərəh o təfagə tərəh əha. Kəni nəsotahli pətiɡəmiən iətəmi kəha iətəm təmol noliən tərəh əha e nikitəmah. Mətəu onəkotəkeikei motahli pətiɡəm.*

³ Nati əpnəpən iəsətiɡiən kitah min itəmah, mətəu e narmın iətətiɡ kitah min itəmah. Kəni təhmen əmə nəmə kitah kəutətiɡ, inəni rəkis e nərgi İərməniɡ İesu məmə təhro in təhruahru məmə kitah okotol e iətəmi kəha.

⁴ Nian nəkəhuva kətiəh, kəni e narmın, iətətiɡ kitah min itəmah, kəni nian nəsanəniən rəha İərməniɡ rəhatah İesu inəha ikin kitah min,

⁵ kəni otəfən iətəmi u əha rəueiu e nəhlmi Setən məmə otərəkin niyətin. Mətəu İərməniɡ otosmiəgəh narmın nian in tətəva min e naunun nian.†

5:1 Lev 18:7-8; Dut 22:30 * **5:2** Məta Pol tətəni u ikinu məmə təsəuviriən məmə ilah okotəgiən əmə kəni məutəfəri ilah nian təfagə tərəh asoli kəti tətətiɡ əha ilah ikin e niməfaki. **5:3** Kol 2:5 **5:5** 1Tim 1:20 † **5:5** Pol tətəni məmə kəraki lan e niməfaki. Kəni ihluə e niməfaki, suah u otuvən e nəhlmi Setən, kəni Setən otərməniɡ lan kəni mol nalpiniən kəm in e niyətin. Kəni məta, suah u təhrun nitəliɡ rəkisiən e noliən tərəh min rəhan, kəni Uhgın təhrun nosmiəgəhiən min in.

⁶ Rəhatəmah nagət əfəriən tərəh. ?Nəkotəhrun uə kəpə məmə, is nəuan nəuветin əmə tinpi rəfin e niki flauə iətəm kəmalkin?‡

⁷ Otafəl rəkis is əuas mın rəhatəmah, inu təfagə tərəh mın e nikitəmah, məmə itəmah flauə vi iətəm kəmalkin u is tikə lan, kəni nıpəhriəniən itəmah nəkotəhmen əhruahru e pıret vi əha. Tol lanəha mətəu-inu Krısto iətəm in nəti sipsip rəha lafet rəha Pasova, təmimis rəkis təhmen e sakrifais o noliən tərəh mın rəhatah.

⁸ Tol lanəha, pəh kotol lafet əha, mətəu kəsotoliən e is əuas, iətəm təhmen e noliən tərəh mın u nətəmimi kotolkeikei pık noliən kəm nətəmimi, mine noliən tərəh mın rəfin. Mətəu pəh kotol lafet e pıret u is tikə lan, təhmen e noliən rəfin iətəm kotol nıpəhriəniən motəhruahru.

⁹ İəmətəi rəkis nauəuə kəm təmah məmə nəsotan pətiən itəmah nətəm kəutakləh e nıpətan. §

¹⁰ İəsəniəhuiən məmə nəsotaniən itəmah nətəm kəsotəfakiən nati əpnəpın noliən rəhalah tol lanəha: ilah kəutakləh e nıpətan, ilah navərəs, ilah nakləh mın e neiuəiən, kəni ilah kəutəfaki kəm narmı nati mın. Nətəmimi tepət ağın kotol lanu lan u rəueiu e nəhue nıftəni. Nəmə nəsotaniən itəmah mın ilah, kəni nəkotəkeikei mohiet ağın

‡ **5:6** Təhmen əmə nian kətətei nati miəgəh kəti, nəmə kətarereh kuənkamık lan, otol=pən mərəkin rəfin nəhuvegın. Təhmen əmə nəmə iəfaki kəti e niməfaki tatol təfagə tərəh. Təfagə tərəh u tinpi rəfin niməfaki. **5:6** Kəl 5:9 **5:7** Aes 53:7; 1Pitə 1:19 **5:8** Dut 16:3 § **5:9** Nauəuə u Pol tətəghati lan e fes 9 tikə əha rəueiu. Pol təmətei nauəuə kuvət kəni mahli=pən kəm niməfaki Korən. Mətəu nauəuə aupən, mine nauəuə iətəm tatol kisil lan kiakə u rəueiu. Nauəuə iətəm tatol keiu lan, in 1 Korən, kəni nauəuə iətəm tatol kuvət lan, inu 2 Korən.

ikinü e nəhue niftəni.

¹¹ Mətəu niṗəti nauəuə iətəm iəmətei kəm təmah məmə onəsotan pətiən itəmah iətəmi kəti iətəm tətəni məmə in piatəmah kəti, mətəu in tətəkləh e pətan, uə in tətavərəs, uə in tətəfaki kəm narmı nati mın, uə in tətəni rah nətəmimi, uə in tətəpis nian tēpət, uə in tətəkləh e neiuəiən. Sotoliən nati kəti itəmah min ilah, nati əpnəpın in nati əkəku əmə təhmen e nauən pətiən.

¹²⁻¹³ Səniəmə in rəhak uə mine rəhatəmah kəti uək məmə okotakil nətəmimi nətəm kəsotəfakiən. Uhgın otakil Nanihluə mın. Mətəu in uək rəhatəmah məmə onəkotakil noliən rəha nətəmimi əpəha e niməfaki nətəm kautol təfagə e noliən mın u. Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə, “Otahli pətigəm e nikitəmah iətəm tatol noliən tərəh.”

6

Noliən rəha nakiliən itəmi

¹ Nian nəmə itəmah kəti tatorgəhu ilau in kəti, tol naulisiən məmə otələs muvən kəm nətəmimi nətəm kəsotəfakiən məmə okotiuvi pətigəm ilau motakil rəhalau norgəhuiən. Mətəu nəkotəkeikei motos məhuyən kəm nəfaki mın.

² ? Nəkotəhrun uə kəpə məmə nəfaki mın, ilah okotakil nətəmimi rəfin e nəhue niftəni? * ? Kəni nəmə itəmah onəkotakil nətəmimi e nəhue niftəni, kəni təhro nikitəmah təhti məmə nəsotəhmenien o nakiliən rəhatəmah norgəhuiən əlkələh mın?

5:11 2Təs 3:6; Tait 3:10 **5:12-13** Dut 13:5; 17:7 * **6:2** E Japtə 5 kəutafin məmə ko kəsotakiliən nətəmimi ihluə e niməfaki, mətəu e fes u tətəni məmə kitah okotakil ilah. Niṗətın u təni məmə, RƏUEIU kitah okəsotakiliən nətəm ihluə e niməfaki, mətəu nian Kristo otuva mın, nian əha inəha, kitah okotakil ilah. **6:2** Nəh 20:4

³?Nəkotəhrun uə kəpə məmə, kitah okotakil nagelo min? !Kəni natimnati min rəha nəhue niftəni, ilah kotimətig əmə o nakiliən!

⁴?Kəni tol lanəha, nəmə nautorgəhu o nətəligiən min nəuvein, təhro nəutəhuvən o nətəm ihluə məmə okotakil norgəhuiən rəhatəmah? İlah kəsotosiən nisiaiən rəha niməfaki.

⁵Iatəni lanəha məmə nəkotaulis lan. ?Təhro? ?İtəmah kəti tikə iətəm teinatig məmə in təhrun nələhuiən nəniən min əha?

⁶! Mətəu kəpə! İtəmah piatəmah min nəutorgəhu, kəni mautəhuvən o nətəm ihluə məmə ilah okotakil rəhatəmah norgəhuiən min. Kəsi.

⁷İtəmah nautəhuvən o iətəmi kəti məmə otakil rəhatəmah norgəhuiən. Inu tətəgətun məmə nəmotəmkarəpən agin e suaru rəha Uhgın e nəmiəgəhiən rəhatəmah. ?Təhro? Nəmə iətəmi kəti tatol tərəh kəm ik, təuvir məmə nəkalu əmə lan. Nəmə tətəiuə əmə lam mətakləh kəm ik, alu min əmə lan.

⁸Mətəu kəpə. Nautol tərəh pik! İtəmah piatəmah min əmə, mətəu itəmah aru nautol tərəh kəm təmah min, kəni mauteiuə e təmah min məutakləh kəm təmah min.

⁹Sotətəligiən e neiuəiən. Nəkotəkeikei motəhrun məmə, nətəmi kautol nərahiən, ko kəsəhuvəniən e Narməniğiən Rəha Uhgın: ilah nətəm kəutakləh e pətan, mine nətəm kəutəfaki kəm narmi nati min, mine nəman nətəm kinotol rəkis marit kəutakləh e pətan, mine nəman nətəm kautit aru ilah min,

¹⁰mine nakləh min, mine navərəs min, mine nətəm kəutapis e wain, mine nətəm kəutəghati rah e nərgi nətəmimi, mine nətəm kəuteiuə məutakləh

kəm nətəmimi, ilah mın u ko kəsəhuvəniən e Narməniğiən Rəha Uhgın.

¹¹ Kəni itəmah nəuvein, nəmautol lanəha. Mətəu, Narmın Rəha Uhgın rəhatah təmafəl itəmah, mələhu kalın itəmah məmə rəhan, mol itəmah nəkotəhruahru e nəhmtin e nərgi İərməniğ İesu Kristo.

*Noliən rəha nakləhiən
e pətan in təfagə tərəh*

¹² Nətəmimi nəuvein kəutəni məmə, “Natimnati rəfin təuvir əmə məmə iəkol.” Mətəu, səniəmə ilah rəfin kotəhrun nasiruiən lak. Kəni, ko iəsegəhaniən məmə natimnati nəuvein okotarməniğ e rəhak nəmiəgəhiən.

¹³ Nətəmimi nəuvein kəutəni məmə, “Nauəniən mine nərfitəmi, kəmol o lau mın,” inu kotəhrun nuniən nauəniən mın rəfin. Mətəu nauəniən mine nərfitəmi, Uhgın otol naunun e lau pəti, konu, nati mil u səniəmə nati kəti. Kəni nati u in nıpəhriəniən. Mətəu nəghatiən u səniəmə e nıpətitiəmi. Uhgın təməsoliən nıpəti tah məmə kitah okotapılı əpnapın kitah nəman uə nıpətan mın u səniəmə nəman mine nıpətan mın rəhatah. Nıpətitaħ mine İərməniğ, ilau rəhalau mın. Uhgın təmol nıpətitaħ məmə okotisiai İərməniğ, kəni ko otəsoliən naunun e lah, təhmen e nauəniən mine nərfitəmi.

¹⁴ Kitah okohmis. Mətəu o nian kəti e rəhan nəsanəniən, Uhgın otosmiəgəh mın itah e nımisiən mol vivi nıpətitaħ. Kəni inu təhmen əhmen əmə

məmə nian İərmənig təmimis, Uhgın təmosmiəgəh in e nımisiən mol vivi nıpətin.

¹⁵ ?Nəkotəhrun uə kəpə məmə, nıpətitah, ilah nəuəli-nəuəli nıpəti Kristo? ?Kəni nikitəmah təhti məmə iəkəfən nıpətik iətəm in kətiəh ilau Kristo, kəni mol kuol kətiəh ilau pətan rəha suaru? !Kəpə! Ko təsoliən lanəha.

¹⁶ Nıpəhriəniən aɡın məmə iətəm tətan ilau pətan rəha suaru, ilau kətiəuva kətiəh əmə e nıpətin. Mətəu-inu nəghatiən rəha Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə, “İlau okiəuva nıpətin kətiəh əmə.”

¹⁷ Mətəu iətəmiimi iətəm tatol kətiəh ilau İərmənig, tətəva kətiəh ilau min e narmin. Kəni tol lanəha, nıpətin tatol kətiəh ilau İərmənig Kristo məmə rəhan. Kəni tərəh aɡın nəmə otos rəkis e Kristo məfən kəm pətan kəti rəha suaru.

¹⁸ Otaɡım rəkis məhuvən isəu e noliən rəha nıtəu-pəniən nıpətan. Noliən tərəh rəfin iətəm iətəmi kəti tatol iətəm tol pisin e inu, in ihluə e nıpətin. Mətəu təfagə tərəh u, in tatol kəm nıpətin aru.†

¹⁹ Nəkotəkeikei motəhrun məmə nıpətitəmah in nati asoli, nıpətitəmah in nimə kəti rəha Uhgın iətəm Narmin Rəha Uhgın tətətig ikin, kəni Uhgın təməfinə Narmin kəm təmah, mətatig e təmah. Kəni itəmah səniəmə rəhatəmah aru u itəmah.

²⁰ Uhgın təmətəou rəkis itəmah e nətəouiən iətəm nəhmtin tiəkis. Tol lanəha, otisiai Uhgın e noliən min rəha nıpətitəmah.

6:14 Rom 8:11; 1Kor 15:20; 2Kor 4:14 **6:15** Efəs 5:30 **6:16** Jen 2:24; Mat 19:5 **6:17** Jon 17:21-23; Rom 8:9-11 † **6:18** Təfagə tərəh u, in tatol kəm nıpətin aru mətəu-inu tinuva rəkis kətiəh ilau Kristo, tol məmə tatol təfagə e Kristo. **6:20** 1Kor 7:23; 1Pitə 1:18-19

7

Nəghatiən o marit

¹ Rəueiu iəkəni=pinə nənian e nauəuə rəhatəmah iətəm nəmotətei kəm iəu. Əuəh, in təuvir məmə iətəmimi kəti təsoliən marit.

² Mətəu nətəmimi tepət nətəm kautohtəu=pən nıpətan. Tol lanəha, təuvir məmə iətəmimi otəkeikei mos aru rəhan pətan, kəni pətan tatos rəhan iərman kəni muol marit.

³ Nian kuol marit, iərman otəkeikei mətapili ilau rəhan pətan nəmə pətan tolkeikei, kəni pətan otəkeikei mətapili ilau rəhan iərman nəmə iərman tolkeikei.

⁴ Pətan təsarmənig aruiən e nıpətin, mətəu rəhan iərman tətarmənig lan. Kəni təhmen-əhmen əmə e iərman, in təsarmənig aruiən e nıpətin, mətəu rəhan pətan tətarmənig lan.

⁵ Təsəuviriən məmə pətan uə iərman təgin o nıpətin nəmə kəti tolkeikei. Mətəu nəmə ilau pəti kuegəhan məmə təuvir əmə okuəpəh napili pətiən nəmə kəti təni məmə otəfaki o nian nəuvein, kəni təuvir əmə. Mətəu okuəkeikei miəuva min kətiəh. Nəmə kəsuliən, kəni Setən oteh suaru o nəfən-əfəniən kəm lau. İatəni lanu mətəu-inu itəmah rəfin nəsotəskasikiən.

⁶ Nəghatiən əha məmə, “okuəpəh o nəfakiən o nian nəuvein,” iətəni məmə iətegəhan lan, mətəu iəsəniən məmə in lou kəti.

⁷ E rəhak nətəligiən, təuvir məmə nətəmimi rəfin okəsotoliən marit təhmen lak. Mətəu Uhgın tatol suaru pisin pisin min kəm tah kətiəh kətiəh, kəni tatol məmə nəuvein kautol marit, kəni nəuvein kəutan əmə.

Nətəm kəmotol marit mine pətalimis min

⁸ Kəni iətəni kəm nətəm kəsotoliən marit mine pətəlimis min məmə, təuvir məmə kəutan əmə məmə iəu mine.

⁹ Mətəu nəmə tiəkis o lah nətəm kəsotoliən marit məmə okotaliuək e suaru əhruahru kəti, inəha kəsotapiliən e pətan uə iərman kəti, kəni təuvir məmə okotəkeikei motol marit pəh nıkilah təsəhti pikiən ilau pətan uə iərman nian min rəfin.

Nətəm kəmotol marit kəsotəhapuiən

¹⁰ Itəmah nətəm nəmotol marit, iəkəni=pinə nəghatiən u kəm təmah, səniəmə rəhak mətəu rəha İərməniğ məmə, pətan otəsəpəhiən rəhan iərman.

¹¹ Mətəu nəmə in otol, kəni təuvir məmə otəsitəu=pən minian suah kəti min, uə nəmə təhro, titəliğ=pən min əmə o rəhan iərman. Kəni iərman otəsəpəhiən rəhan pətan.

Nəmə ilau kəti təsəfakiən

¹² Pəh iəkəni nəghatiən kəti kəm təmah nətəm rəhatəmah nəman uə niətan kəsotəfakiən. Inu rəhak əmə nəghatiən, səniəmə rəha İərməniğ əhruahru. Nəmə itəmah kəti, rəhan pətan təsəfakiən, mətəu tolkeikei məmə ilau kətuatig, iərman otəsəpəhiən.

¹³ Kəni nəmə itəmah kəti, rəhan iərman təsəfakiən, mətəu tolkeikei məmə ilau okuatig, pətan otəsəpəhiən.

¹⁴ Otol lanəha mətəu-inu nian pətan kəti tətəfaki, kəni Uhgın tətələhu kalın min rəhan iərman məmə rəha Uhgın. Kəni nian iərman kəti tətəfaki, kəni Uhgın tətələhu kalın min rəhan pətan məmə rəha Uhgın. Nəmə təsoliən lanu, kəni rəhatəmah

kəlkələh mɪn, ilah rəha nəhue niftəni əmə, mətəu tol lanəha, Uhgɪn tətələhu kalin ilah məmə rəhan mɪn, mətəu-inu təmələhu kalin rəkis tatə mine məmə.

15 Mətəu nəmə iətəmi təsəfakiən tolkeikei məmə otəpəh rəhan pətan uə iərman iətəm tətəfaki, otegəhan əmə lan. Iətəm tətəfaki, iərman uə pətan, Uhgɪn təsaskəlɪmɪən in e marit əha. Mətəu, Uhgɪn təmauɪn e tah məmə okotatig mətig e nəməlinuɪən.

16 Pətan, kəmə təhro Uhgɪn otosmiəgəh rəham iərman e nolɪən təuvir rəham. Kəni iərman, nəmə təhro Uhgɪn otosmiəgəh rəham pətan e nolɪən təuvir rəham.

Otagiən əmə o rəhatəmah nəmiəgəhiən

17 Mətəu in əmə u, nian Uhgɪn təmauɪn e təmah, nəmotatig e natigiən pisin pisin mɪn iətəm Iərməniɡ təmələhu, kəni təuvir məmə nəkotatig əmə lan. Inu rəhak nəghatiən iətələhu kəm niməfaki mɪn rəfin.

18 Nian Uhgɪn təmauɪn e suah kəti, nəmə kəməhgi=pən in, kəni otəsəhluaigɪən e nəhgi-pəniən iətəm kəmol lan. Kəni nian Uhgɪn təmauɪn e suah kəti mɪn, nəmə kəsəhgi-pəniən, kəni təuvir məmə təsalkutiən məmə okəhgi=pən.

19 In nati əpnarɪn əmə nəmə kəməhgi=pən suah kəti uə kəsəhgi-pəniən. Nati keikei məmə kitah kotohtəu=pən əmə nəghatiən mɪn rəha Uhgɪn.

20 Nian Uhgɪn təmauɪn e təmah, nəmotatig e natigiən pisin pisin mɪn, kəni təuvir məmə nəkotatig əmə e lah.

21 ?Nian Uhgın təmauin lam, ik slef əmə kəti? Nıkim təsəhti pikiən, (mətəu nəmə nəkəhrun nıtəu-pəniən suaru iətəm kəmitis slef mın lan, itəu=pən əmə.)

22 Tol lanəha mətəu-inu iətəmi u slef əmə nian İərmənig təmauin lan, in iətəmi rəha İərmənig iətəm kəmitis rəkis. Kəni təhmen-əhmen əmə, iətəmi səniəmə slef kəti nian İərmənig təmauin lan, in slef rəha Krısto.

23 Uhgın təmətəou rəkis itəmah e nətəouiən iətəm nəhmtın tiəkis. Sotoliən məmə itəmah nəkəhuva slef mın rəha nətəmimi.

24 Piak mın mine nəuvinik mın, nian Uhgın təmauin e təmah, nəmotatig e natigien pisin pisin mın, kəni təuvır məmə nəkotatig əmə e lah itəmah Uhgın.

Nətəm vi nətəm nəsotol əhanəhiən marit

25 Inu nəghatien kəti rəhatəmah nətəm vi nətəm nəsotol əhanəhiən marit. İəsos əhruahruien nəghatien kəti o İərmənig, mətəu iəkəni əmə rəhak nətəligien. Mətəu itəmah nəkotəhrun məmə rəhak nəghatien in nıpəhriənien, mətəu-inu İərmənig təmasəkəhruin iəu.

26 Mətəu-inu nərahien asoli u rəueiu iətəm nəutatig lan,* rəhak nətəligien tol lanu lan məmə, nəkotatig əmə lanu lan məmə nəutatig lan u rəueiu.

27 ?Təhro? ?Nəmol marit? Səsaliən e suaru o nəpəhiən rəham pətan. ?Təhro? ?Nəsoliən marit? Səsaliən o nosien rəham kəti pətan.

28 Mətəu nəmə natol marit, inu səniəmə təfagə tərəh. Kəni nəmə pətan vi tatol marit, in təsoliən

7:22 Flm 16; 1Pitə 2:16 * 7:26 E nian əha, kəpmən rəha Rom tatol tərəh e nətəm kəutəfaki.

təfagə tərəh. Mətəu nətəm kəmotol marit, okotatig e nərahien tepət e rəhalah natigian, kəni iəkolkeikei məmə nəşəhuvəniən e nərahien min əha.

²⁹ Piak min mine nəuvirik min, inu nipəti nəghatien rəhak. Natigian rəha nətəmini e nəhue niftəni in tinəkuəkir əmə. Kəni rəueiu mine matuvən, nətəm kəmotol marit, təuvir məmə okəsotətəlig pikiən e nolien rəha marit rəhalah.

³⁰ Nəmə iətəmi kəti tətəsək, uə tətəgian, uə tatos nəhmti nati kəti, kəni təuvir məmə otəsegəhanien məmə rəhan nasəkiən, uə nagianien, uə rəhan nati vi otəriauəh e rəhan nətəligian.

³¹ Kəni təuvir məmə nətəmini nətəm kautol bisnis e nəhue niftəni, ilah okotətəlig lan məmə rəhalah bisnis in nati əpnəpin əmə, mətəu-inu nəhue niftəni mine nəuvirien rəhan mine nolien min rəhan otəpanikə.

³² İəkolkeikei məmə nikitəmah təsəhti pikiən nati kəti rəha nəhue niftəni u. Tol lanəha, nəmə iətəmi kəti təsolien marit, nikin tətəhti pik uək rəha İərməniğ məmə təhro lanu mol İərməniğ nikin tagian o uək iətəm in tatol.

³³ Mətəu iətəm təmol marit, nikin təhti pik əmə natimnati rəha nəhue niftəni məmə otəhro lanu mol niki rəhan pətan tagian,

³⁴ kəni rəhan nətəligian tatuvən o nati keiu, rəhan pətan mine uək rəha İərməniğ. Kəni pətan iətəm təsolien marit, uə pətan mitə, nikin tətəhti pik uək rəha İərməniğ məmə təhro lanu in otətuəkəm o İərməniğ e nipətin mine narmin. Mətəu pətan iətəm təmol marit, in tətətəlig pik əmə o natimnati

rəha nəhue niftəni məmə otəhro lanu mol rəhan iərman nikin tagiən.

³⁵ İətəni=pinə nəghatiən min u o nəuviriən aru əmə rəhatəmah, səniəmə iətəniəhu itəmah, mətəu məmə nəkotohtəu=pən suaru rəha nəmiəgəhiən iətəm təhruahru, kəni nikitəmah tətəhti pik uək rəha İərmənig.

³⁶ Mətəu e nikalın rəha iərman vi kəti mine pətan vi kəti. Nəmə tol lanu lan məmə, kinəniəkis məmə ilau okuol marit. Uərisig, kəni iərman təni məmə okuəpəh pipim. Mətəu rəueiu, nikin təhti məmə təsoliən noliən əhruahru e pətan əha, kəni iərman nikin təhti məmə təkeikei mol-tə marit e pətan əha, kəni təuvir məmə, in təhrun noliən. In təsoliən təfagə tərəh, mətəu təuvir məmə in otol marit.

³⁷ Kəni e nikalın kəti min e rəha inu. Nəmə keiu min lanəha kuolkeikei məmə okuol marit. Mətəu iərman nikin tinəhti rəkis məmə okuəpəh marit. Kəni nati kəti tikə məmə otəkeikei kəm in məmə otol marit. Kəni iərman in tətərmənig vivi e nikin. Kəni nəmə nikin tinəhti rəkis məmə otəsoliən marit e pətan əha, kəni iətəmi əha, in min tatol noliən əhruahru.

³⁸ Tol lanəha, iərman iətəm tatol marit e pətan vi, in tatol əhruahru, mətəu iərman iətəm təsoliən marit, in tatol təuvir mapirəkis agin.

Pətalimis min kotəhrun noliən marit

³⁹ Pətan otəkeikei mətatig ilau rəhan iərman e nian rəfin, mətəu nəmə rəhan iərman timis, in təhrun noliən marit e suah kəti min iətəm in tolkeikei, mətəu nati kətiəh əmə, in təkeikei mol marit e iərman kəti iətəm tətəfaki kəm Uhgın.

⁴⁰ Mətəu e rəhak nətəligiən, nəmə in tətətig əmə lanəha məsoliən marit, kəni nikin otagiən tapirəkis nəmə in tatol marit. Kəni nikik təhti məmə Narmin Rəha Uhgın tətətig min lak məfa nəghatiən u kəm iəu.

8

Nauəniən iətəm katol sakrifais lan kəm narmi nati min

¹ Kəni rəueiu, iəkəghati e nauəniən min iətəm katol=pən sakrifais lan kəm narmi nati min. Kitah kotəhrun nəghatiən rəha nətəmimi nəuvein məmə, “Kitah rəfin kautos nəhruniən.” Mətəu “nəhruniən” in nati kəti iətəm iətəmi kəti tətəfəri ohni, mətəu nolkeikeiən tatuvləkin iətəmimi.

² Nəmə iətəmi kəti nikin təhti məmə in təhrun pik nati, mətəu in təsəhrun əhanəhiən natimnati iətəm in otəkeikei məhrun.

³ Mətəu iətəmimi iətəm tolkeikei Uhgın, Uhgın təhrun in misiaiən in.

⁴ ?Kəni tol lanəha, təhro e nauəniən min iətəm katol=pən sakrifais lan kəm narmi nati min? Nipəhriəniən, kitah kəutəhrun məmə narmi nati in nati əpnapın əmə kəti e nəhue niftəni, kəni uhgın əlkələh min kohkə, mətəu Uhgın kətiəh əmə.

⁵ Kətəni məmə, “uhgın əlkələh” min mine “iərməniğ əlkələh” min tepət əha ikin, kəni nipəhriəniən nətəmimi nəuvein kautəfaki kəm lah. Mətəu nati əpnapın nəmə uhgın əlkələh min əha ikin, əpəha e neai uə əpəha ləhtəni e nəhue niftəni,

⁶ o kitah, Uhgın kətiəh əmə pəhriən, Tatə Uhgın. Natimnati rəfin təmsipən lan, kəni təməfa nəmiəgəhiən kəm tah məmə kitah okotol nəuiən. Kəni İərmənig kətiəh əmə, İesu Krısto, kəni Uhgın təmol natimnati rəfin ağın e Krısto, kəni e Krısto kitah kautəmiəgəh.

⁷ Mətəu səniəmə nətəmimi rəfin kotəhrun nəghatiən u, kəni nətəmimi nəuvein, nıkilah təhti məmə narmı nati kəutəmiəgəh pəhriən kəni ilah nati ağın mın. Aupən, nətəmimi nəuvein kəmotəfaki kəm narmı nati mın nian rəfin. Kəni tol lanəha, rəueiu, nian kautun nəhuvegi nati iətəm kəmol sakrifais lan kəm narmı nati, nıkilah təhti məmə kəutəfaki kəm uhgın əlkələh mın pəhriən. Kəni ilah kautətəu məmə kautol təfagə tərəh mətəu-inu nətəligiən rəhalah təsəskasikiən təhmen məmə natimnati mın u ilah nati əpnəpın əmə.

⁸ Mətəu nauəniən təsoliən itah kəutəhuva iuəkir o Uhgın. Nəmə kəsotuniən nəhuvegi nati əha, uə kotun nəhuvegi nati əha, nətəligiən rəha Uhgın o tah in təhmen əmə.

⁹ Təuvir əmə, nəkotəhrun nitəu-pəniən suaru iətəm nəkotolkeikei, mətəu nəutətəu itəmāh. Sotoliən nati kəti iətəm nəkotolkeikei mətəu nati u otol məmə piatəmāh kəti uə nəuviniətəmāh kəti u nətəligiən rəhan təsəskasikiən təhmen, otəmei e rəhan nəmiəgəhiən.

¹⁰ İətəni lanu mətəu-inu nəmə iətəmi kəti iətəm nətəligiən rəhan təsəskasikiən təhmen, in tateh itəmāh nətəm nəutəni məmə nəutos “nəhruniən” əha məmə narmı nati mın kəsotəmiəgəhiən, kəni nəutəhuvən e nimə rəha narmı nati mın məmə nəutəuən, kəni təhro? Tol lanəha rəhatəmāh

noliən otiuvi=pən rəhan nətəligiən, kəni in mīn otuvən mun nəhuvegi nati iətəm kəmol sakri-fais lan kəm narmi nati mīn, kəni in tatol təfagə tərəh kəti mətəu-inu nikin təhti məmə noliən əha tətəgətun məmə in tətəfaki kəm narmi nati matol in tamikmik e nəhmti Uhgīn.

¹¹ Kəni nəhruniən iətəm nikitəmah təhti məmə nautos, in tətərəkin iətəm nətəligiən rəhan təsəskasikiən təhmen. Mətəu in piatah kəti iətəm Kristo təmimis ohni.

¹² Nian nautol noliən tərəh kəm itəmah kəti e noliən əha, mautərəkin nətəligiən rəhan u təsəskasikiən təhmen, kəni nautol təfagə tərəh e Kristo.

¹³ Tol lanəha, nəmə nati kəti əmə iətəm iatun tol piak tətəmei e rəhan nəmiəgəhiən, kəni təuvir məmə iəsun mīniən nəhuvegi nati nian kəti mīn məmə otəsəmeiən e rəhan nəmiəgəhiən.

9

Pol təmuhalpīn nəghatiən iətəm kətəni lan.

¹ Nikitəmah təhti məmə iəkəhrun noliən nati nak iətəm iəkolkəkei, uə kəpə? !Əuəh! İəu aposil kəti, uə kəpə? !Əuəh! ?İəmeruh İesu İərməniğ rəhatah e nəhmtək, uə kəpə? !Əuəh! ?İtəmah u nəua rəhak uək e İərməniğ, uə kəpə? !Əuəh!

² Nətəmimi nəuvein kəutəni məmə səniəmə iəu aposil, mətəu niyəhriəniən, itəmah nəsotəhruniən nəniən lanəha, mətəu-inu nəmiəgəhiən rəhatəmah e İərməniğ tətəgətun məmə iəu aposil kəti.

³ İəkuhalpīn nəghatiən rəha nətəmimi nəuvein nətəm kəutəni məmə iəu səniəmə aposil kəti.

Kəutəni lanəha mətəu-inu e rəhalah neruhian, iəsoliən noliən rəha aposil kəti, inəha itimah iəsotətapuəhian o nati kəti o təmah məmə inəha aposil min nəuvein kautol.

⁴ ? Təhruahru məmə itimah aposil min oiəkotətapuəh o təmah o nauəniən mine nəmniimien, uə kəpə? Əuəh, itəmah nəkotəhrun. ! Mətəu iəu iəməsoliən!

⁵ Aposil min nəuvein, mine pia İərməniğ min, mine Pitə,* rəhalah niəətan nətəm kəutəfaki kautəhuərisiğ e lah nian ilah kəutaliuək mautil uək rəha İərməniğ. ?In təhruahru məmə kitah kotal təhmen-əhmen əmə, uə kəpə? Əuəh, itəmah nəkotəhrun. !Mətəu iəu iəməsoliən!

⁶ ? Uə nikitəmah təhti məmə iəu əmə mine Panəpəs, itimlau pişin əmə iəkuəkeikei muol aru uək o nauəniən rəhatimlau?

⁷ Otətəliğ-to, tol lanəha. Pəh tatol uək rəha soldia kəni məsosiən nətəouiən lan? ?Uə, pəh tətəsum məsuniən nauəniən lan? ?Uə, pəh tətaugiñ nati miəğəh min məsuniən kəti mine?

⁸ ?Nikitəmah təhti məmə natimnati min iətəm iətəğhati lan, kautsiəpən əmə e nətəliğiən rəha nətəmiimi? !Kəpə! Lou tətəni nati kətiəh əmə.

⁹ Kəmətei e Lou rəha Mosis məmə, “Nian nəkotasig kau məhuva məmə otol uək meuiğeuig e wit, sotəlişiən nohlin. Pəh ton niəpişisi wit nəuvein.”† ?Təhro? ?Niki Uhgin tətəhti əmə kau min,

9:4 Luk 10:8 * **9:5** Nəğhatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “Kefəs” u nərgin kəti min rəha Pitə, kəni ikin pişin min e Niutəstimin kətauin e Pitə məmə “Kefəs.” † **9:9** “wit” – Afın-to e tiksınəri.

9:9 Dut 25:4; 1Tim 5:18

¹⁰ uə nıkin tətəhti mın itah? Əuəh, kəməfa lou u o rəhatah nəuvırıən, mətəu-inu nətəmimi nətəm kəutaupən mautərfei nati e nasumiən, mine nətəm kautəhuərisig mautəulək ikin, ilah rəfin nətəligiən rəhalah kətiəh əmə məmə okotos pəti nauəniən e nasumiən u.

¹¹ E uək mın rəhatımah, təhmen əmə məmə iəmotasum kəti məmə itəmah nəkotauən ikin, inu nauəniən rəha narmitəmah. ?Kəni təhrə, tiəkis o təmah məmə nəkotəfa nauəniən kəti rəha nıpətın kəm tımah?

¹² Nətəpısın nəuvein kotəhrun nətəpuəhiən o nauəniən o təmah, kəni in təhruahru əmə, mətəu ilah kautol uək rəha Uhgın. ?Kəni təhrə e tımah? ! Nətəpuəhiən rəhatımah in təhruahru agın!

İtimah iəsotolkeikeiən məmə oiəkotol nati kəti məmə otəhtul pəsıg e nanusiən təuvır rəha Krısto, tol lanəha iəsotətapuəhiən itəmah o nati kəti, nati əpnəpın itimah iəkotəhrun nolıən. Tol lanəha, itimah iəmotos pik nərahıən, mətəu iəməsotətapuəhiən itəmah o nati kəti mətəu-inu iəsotolkeikeiən məmə iəkotəhtul pəsıg e nanusiən təuvır rəha Krısto.

¹³ ?Nəkotəhrun uə kəpə məmə, nətəmimi nətəm kautol uək e Nımə Rəha Uhgın, kautos nıgılah ikin nauəniən? Kəni nətəmimi nətəm kautol uək e oltə, ikin katol sakrifais ikin, kautos nıgılah ikin nauəniən.

¹⁴ E suaru kətiəh əmə, İərmənıg təməni əskasık məmə, nətəmimi nətəm kəutəni pətıgəm nanusiən təuvır, rəhalah natımnati o natıgiən otəkeikei mısıpən ikin.

9:10 2Tim 2:6 **9:11** Rom 15:27 **9:12** Uək 20:34; 2Kor 11:9

9:13 Dut 18:1-3 **9:14** Mat 10:10; Kəl 6:6

15 Mətəu iəsətapuəhiən kəm təmah o nati nak iətəm təhruahru əmə kəni iəkəhrun nətəpuəhiən. Kəni iəməsəteien nauəuə u məmə itəmah nəkotol natimnati mīn əha nəuvein kəm iəu. İətəfəri nəuuetin məmə iətəni pətigəm nanusiən təuvir kəsətəouiən iəu lan. Kəni iəsəlkeikei aginiən məmə iəkītəu=pən suaru pisin. !Nimisiən in təuvir tapirəkis suaru pisin!

16 Mətəu iəsəfəriən iəu məmə iətəni pətigəm nanusiən təuvir mətəu-inu, iəkəkeikei məni pətigəm. !Kəsi, nərahien asoli otuva ohniəu nəmə iəsəni pətigəmiən nanusiən təuvir!

17 Nəmə iətəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgīn mətəu-inu iəkolkeikei mol lanu lan, kəni təhruahru məmə iəkos nətəouiən lan. Mətəu in Uhgīn əmə iətəm təmitəpin iəu məmə iəkol uək u, kəni tol lanəha, iəkəkeikei mol nati əpnəpin katətəou iəu uə kəpə.

18 ?Kəni rəhak nətəouiən in nati nak? In əmə u, məmə nian iəkəni pətigəm nanusiən təuvir, rəhak nətəouiən tikə. Kəni tol lanəha iəsətapuəhiən o nati kəti, nati əpnəpin in təhruahru məmə iəkol.

19 Suah kəti təsarməniğiən lak, mətəu iəu iəmosiahu aru iəu məmə iəu slef əmə rəha nətəmimi rəfin. İatol lanu məmə iəkiuvi=pa tepət kəhuva o Krīsto.

20 Nian iəmətan itimah nətəm Isrel nətəm kəutohtəu=pən Lou, iəmuva məhmen e nətəm Isrel məmə iəkiuvi=pa ilah kəhuva o Krīsto. Kəni nati əpnəpin Lou təsarməniğiən lak, nian iəmətan itimah nətəm kəutohtəu=pən Lou, inəha nətəm Isrel, kəni iəmuva məhmen e lah, məmə iəkiuvi=pa ilah kəhuva o Krīsto.

21 Nian iəmətan itimah Nanihluə min nətəm kəsotohtəu-pəniən Lou, iəmuva məhmen e lah. (Mətəu iəsərakian Lou rəha Uhgın, kəpə. Lou rəha Krısto tətarmənig lak.) İəmol lanəha məmə iəkiuvi=pa ilah kəhuva o Krısto.

22 Nian iəmətan itimah nətəm rəhalah nəhatətəiən təsəskasikiən, iəmuva məhmen e lah məmə iəkiuvi=pa ilah kəhuva o Krısto. İəmuva məhmen e nətəmimi rəfin məmə e noliən min rəfin iəkiuvi=pa nəuvein kəhuva o Krısto.

23 İatol lanəha o nanusiən təuvir məmə iəu min iəkos natimnati təuvir min rəhan.‡

24 ? Nəkotəhrun uə kəpə məmə, e naiuiən, nətəmimi rəfin kəutaiu, mətəu kətiəh əmə tatol win? Kəni təuvir məmə nəkotaiu e noliən rəha naiuiən iətəm nəutalkut pik məmə onəkotol win.

25 Nətəmimi nətəm kotalkeikei məmə kəhuvən e naiuiən, kotətuakəm əskasik o rəhalah naiuiən. Kautol məmə okotol win e nati kəti iətəm otəpanikə, mətəu kitah kautol məmə kitah okotol win e nati kəti iətəm tətətig itulin.

26 Tol lanəha, təhmen e naiuiən, iəsaiu əpnəpiniən, kəni təhmen e boksig, iəsətəhrə-pəniən təhmen e iətəm təhtəhti nimagəuagəu.

27 ! Kəpə! İətətuakəm əskasik o nıpətik məmə otuva rəhak slef. İatol lanəha məmə, nian iəməni pətigəm nanusiən təuvir kəm nətəmimi tətət rəkis məmə ilah okəhuva e naiuiən əha, kəni iəu iəsuvaiən məhmen e iətəmimi iətəm təmatgəhli lou rəha naiuiən kəni kəraki lan e naiuiən.

9:22 2Kor 11:29 ‡ 9:23 Pol tətəni min məmə nikiən tagiən məmə in otəni pətigəm nanusiən təuvir nati əpnəpin kəsətəouiən in lan.

9:25 Fil 3:14; 2Tim 2:4-5; 4:7-8 9:27 Rom 8:13; 13:14

10

*Pol təmāni pətigəm
nolian rəha natəm Isrel aupən*

¹ Piak mīn mīne nəuvīnik mīn, iəkolkeikei māmə nəkotəhrun māmə nian tīpitimah mīn kəmoħiet Ijip, ilah rəfin nəpuə təmətahgəl pəsīg e lah, kəni ilah rəfin kəməhuvən=pən itəhi u kətəni māmə Nītəhi Ərarəuv.

² Kəni e nəpuə mīne nītəhi, Uhgīn təmol bəptais e lah rəfin māmə okəhuva nətəmimi rəha Moşis.

³ Kəni ilah rəfin kəmotun nauəniən kətiəħ əmə iətəm təmsipən e Narmīn Rəha Uhgīn,

⁴ kəni motəmnīm nəhu kətiəħ əmə iətəm təmsipən e Narmīn Rəha Uhgīn, mətəu-inu kəmotəmnīm nəhu e kəpiel iətəm təmsipən e Narmīn Rəha Uhgīn iətəm tətətan ilah mīn, kəni kəpiel əha in Krīsto.*

⁵ Nati əpnaripin ilah kəmotol lanəha, mətəu Uhgīn nīkin təməsagiəniən o lah tepət nəuветin, kəni ilah tepət kəmoħmīs əpəha ikin pişin pişin mīn təpiə-məpiə ikin.

⁶ Kəni Uhgīn təmol natimnati mīn əha māmə ilah nəmtətiən mīn māmə otəhgi-pəri nikitah motəgətun itah, kəni kitah okəsotoliən nītai lah motələhu=pən rəhatah nətəligiən e noliən tərāh mīn təhmen e natimnati iətəm kəmotol aupən.

⁷ Sotohtəu-pəniən noliən rəha nəfakiən kəm narmi nati mīn təhmen e lah nəuvein kəmotol aupən. Nauəuə Rəha Uhgīn tətəni māmə, “Nətəmimi kəmotəharəg māmə okotauən

10:1 Eks 13:21-22; 14:22 **10:3** Jon 6:31; Eks 16:4,35 **10:4** Eks 17:6; Nam 20:11 * **10:4** “Kəpiel” u, kəsafiniən e Oltestimin. Nətəligiən u təmiet e nəghatiən mīn rəha natəm Isrel. **10:5** Nam 14:29-30 **10:6** Nam 11:4,34; 1Kor 10:11

motəmnim, kəni motəhtul məmə okotol danis u tiuvi=pən ilah tərəh ikin.”

⁸ Tərəh məmə kitah okotit oneuən nıpətan təhmen e lah nəuvein kəmautol aupən, kəni ilah rəfin tuenti-tri-tausin kəmoħmıs e nian kətiəħ əmə.

⁹ Tərəh məmə kitah okotol natimnati iətəm otiuvi niəməħa rəħa İərməniğ† təhmen e lah nəuvein kəmautol aupən, kəni sineik tus ilah kəħmıs.

¹⁰ Tərəh məmə nəkotəni nıkalı Uħğin təhmen e lah nəuvein kəmautol aupən, kəni agelo rəħa nımisiən toħamu ilah.

¹¹ Kəni Uħğin təmol natimnati mın əħa məmə okəħuva e nəmiəğəhiən rəħalah, məmə ilah nəmtətiən mın, kəni kəmətei ilah məmə okotəħgi-pəri nıkitah motəğətun itah, nətəm kəutatıg rəueiu məmə naunun nian tətüva iuəkır.

¹² Kəni nəmə nıkitəmah təhti məmə nəutəhtul əskasik, autətəu vivi itəmah, mətəu-inu itəmah mın nəkotəħrun nəmeiən e nolıən tərəh mın əħa.

¹³ Nəfeifeiən iətəm tətüva e nəmiəğəhiən rəħatəmah təhmen əmə e iətəm katol lan e nətəmimi rəfin. Mətəu nian rəfin, kitah kotəħrun nəhatətəiən e Uħğin, kəni otəsegəhaniən e nəfeifeiən otüva e nəmiəğəhiən rəħatəmah məmə in təskasik məpirəkıs nəsanəniən rəħatəmah. Mətəu nian nəfeifeiən tətüva e nəmiəğəhiən rəħatəmah, Uħğin otol suaru kəti məmə onəkotəħrun nosiən nəhtüliən rəħatəmah, məmə nati əħa otəsiuvi-pəniən itəmah e nərahıən.

10:7 Eks 32:4,6,19 **10:8** Nam 25:1-9 † **10:9** Tətəğhati e nolıən rəħa nətəmimi nətəm kautol nolıən tərəh kəti, nati əpnəpın ilah kotəħrun məmə Uħğin təməni məmə nolıən əħa in nolıən tərəh kəti. **10:9** Eks 17:2; Nam 21:5,6 **10:10** Nam 16:41-50; 17:5,10

Narmi nati min mine nəfaki min

14 Tol lanəha rəhak min, otagim rəkis e noliən rəha nəfakiən kəm narmi nati min.

15 Itəmah nəkotəni məmə nəkoteinatig, kəni otakil aru nəghatiən rəhak məmə in təuvir uə tərəh.

16 Nian kitah kotauən e Nauəniən Rəha Nəmtətiən Rəha İesu, kəni motəni kəm Uhgın məmə nikitah tagiən o nəmnimiən, kəni məutənnim nəmnimiən əha, təhmen məmə kitah kəutəhuva mautil kətiəh kitah Kristo e nıran. ?İətəni pəhriən, uə kəpə? Kəni nian kitah kautun pıret iətəm kəməmaris kəuəri, kitah kəutəhuva kətiəh kitah Kristo. ?İətəni pəhriən, uə kəpə?

17 Kitah u nətəmimi tepət, mətəu kotəhmen e nıpətın kətiəh əmə, mətəu-inu pıret kətiəh əmə, kəni kitah rəfin kautun əmə pıret əha.

18 Nikitəmah tətəhti noliən rəha nətəm İsrəl. Nian iətəm tatol sakrifais kəm Uhgın, kəni nətəmimi nəuvein kautun nəhuvegi nati iətəm kəmol sakrifais lan, təhmen əmə məmə ilah rəfin kəməhuva kətiəh ilah Uhgın e sakrifais əha. ?Inu nıpəhriəniən, uə kəpə? Əuəh, in nıpəhriəniən.

19 ?Nıpəti nəghatiən min rəhak nak? ?Təhro? ?İətəni məmə nəhuvegi nati iətəm katol sakrifais lan kəm narmi nati min in nati agın kəti, uə nati əpnapın əmə? İlah nati əpnapın əmə. ?Uə təhro? ?İətəni məmə narmi nati min, ilah nati agın min nəuvein, uə ilah nati əpnapın əmə? İlah nati əpnapın əmə.

20 Mətəu iətəni məmə nian nətəmimi kautol sakrifais kəm narmi nati min, kautol kəm iərmis min, kəni nati u in nati kəti, kəni kəsotoliən kəm

Uhgin. Kəni iəsolkeikeian məmə nəkəhuva kətiəh itəmah iərmis min.

²¹ Itəmah onəsəhuvəniən motos pıret mine wain e Nauəniən Rəha Nəmtətiən Rəha Iesu, kəni motatig məhuvən min e niməfaki rəha narmi nati min motun sakrifais mine motəmnim wain rəha iərmis min itəmah nətəm kəutəfaki lan.

²² ?Təhro? ?Nautol məmə İərməniğ otəməki e təmah təhmen e nətəm İşrel? ?Nikitəmah təhti məmə nəsanəniən rəhatah tepət mapirəkis rəha Uhgin?

²³ Itəmah nəutəni məmə, “Təuvir əmə məmə iəköl natimnati rəfin iətəm iəkölkeikei.” Mətəu iəu iəkəni məmə, səniəmə natimnati min rəfin kəutasiru e təmah motasiru e nəmiəğəhiən rəhatəmah.

²⁴ Təsəuviriən məmə itəmah kəti tətəsal aru e rəhan nəuviriən, mətəu təkeikei mətəsal min e nəuviriən rəha nətəmini min nəuvein.

²⁵ Kəni təuvir əmə. Otun əmə nəhuveği nati min rəfin iətəm katos e makit, kəni məsotətapuəhiən e nəğhatian lan məmə kəmol sakrifais lan kəm narmi nati min, uə kəpə. Kəni nikitəmah təsəhti pikian.

²⁶ Noliən əha təuvir əmə mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgin tətəni məmə, “Niftəni mine natimnati rəfin əha ikin ilah rəha İərməniğ.”

²⁷ Kəni nəmə iətəm təsəfakiən kəti tətəpuəh ik məmə nəkuvən e rəhan nimə muauən, kəni nikiim tagiən məmə onəkuvən, un əmə nauəniən nak iətəm tətəfinə, məsətapuəhiən məmə kəmol sakri-

fais lan kəm narmi nati mın uə kəpə. Nikim təsəhti pikiən.

²⁸ Mətəu nəmə kəti təni=pinə kəm ik məmə, “Kəmöl sakrifais e nəhuvegi nati u kəm narmi nati mın,” kəni təuvır məmə nəsunian. Nikim otətəhti iətəmi u mətəu-inu e rəhan nətəligiən təmöl, kəni nəsunian.

²⁹ Səniəmə nati tərəh kəti ohnik, mətəu in nati tərəh e nətəligiən əmə rəhan. ? Mətəu təhro nətəligiən rəha iətəmi kəti mın otakil rəhak noliən iətəm iəkölkeikei məmə iəköl, kəni mahtipəsığ lak məmə iəsoliən nati kəti?

³⁰ ?Nəmə iətəni kəm Uhgın məmə nikik tagiən o nauəniən, təhro okəni rah iəu e nati kəti iətəm iəməni rəkis kəm Uhgın məmə nikik tətəgiən ohni?

³¹ Nəukəti nəghatiən rəfin əha tol lanəha, nati nak iətəm onəköl, uə nəkauən, uə nəkəmnim, nəkəkeikei mol ilah rəfin e noliən iətəm otləfəri nərgi Uhgın lan.

³² Soliən məmə iətəmi kəti təmei e rəhan nəmiəgəhiən, nəmə in nəuaniləuis rəha Isrel, uə Ianihluə, uə iətəmi kəti e niməfaki rəha Uhgın.

³³ Otol noliən əha təhmen e noliən rəhak iətəm iətəlkut məmə iəköl niki nətəmimi rəfin kotəgiən e noliən mın rəfin. İatol lanəha mətəu-inu iəsəsal aruiən e rəhak nəuviriən, mətəu rəha nətəmimi tepət, məmə Uhgın otosmiəgəh ilah.

11

¹ Otisikəuvın iəu təhmen məmə iəu iatisikəuvın Kristo.

Noliən rəha nəfakiən

² Iətəni-vivi itəmah mətəu-inu nikitəmah tətəhti iəu e natimnati rəfin iətəm iəmol kəni məgətun, kəni nəutaskəlīm nəgətuniən mīn təhmen əmə məmə iəməgətun itəmah lan.

³ Mətəu iəkolkeikei məmə itəmah rəfin nəkotəhrun məmə rəhn-kapə pətan in rəhan iərman iətəm tarmənig lan, rəhn-kapə nəman rəfin in Kristo iətəm tarmənig e lah, kəni rəhn-kapə Kristo in Uhgīn iətəm tarmənig lan.

⁴ Iərman kəti tatol aulis Kristo nəmə tətəhtərain rəhn-kapə nian in tətəghati kəm Uhgīn e nəfakiən uə tətəni pətīgəm nəghatiən iətəm Uhgīn təməfən kəm in.

⁵ Mətəu pətan tatol aulis rəhan iərman nəmə təsəhtərainiən rəhn-kapə nian in tətəghati kəm Uhgīn e nəfakiən uə tətəni pətīgəm nəghatiən iətəm Uhgīn təməfən kəm in. Noliən əha təhmen əmə məmə təmaki rəhn-kapə.*

⁶ Nəmə pətan kəti təsolkeikeiən məmə otəhtərain rəhn-kapə lanəha, təuvir məmə otətəi əmə nəuanun! Mətəu nəmə in tətəulis o nəteiən nəuanun, uə nakīən rəhn-kapə, kəni təuvir məmə otəhtərain rəhn-kapə.

⁷ Təuvir məmə iərman kəti təsəhtərainiən rəhn-kapə mətəu-inu nian Uhgīn təmol iətəmimi, iətəmimi təmos narmi Uhgīn, kəni matol pətīgəm nəuviriən rəha Uhgīn; mətəu pətan tatol pətīgəm nəuviriən rəha iərman rəhan.

11:3 Jen 3:16; Efəs 5:23 * **11:5** Nəmə pətan kəti təmaki rəhn-kapə, in nati kəti rəha naulisiən. Nətəmimi nəuvein kətəni məmə in nəmtətiən kəti məmə katol nalpiniən kəti kəm in, kəni nətəmimi nəuvein kətəni məmə in nəmtətiən kəti məmə in pətan rəha nəfəriən. **11:7** Jen 1:26-27

8 Tol lanəha mətəu-inu iərman təsisipənian e pətan, mətəu pətan təmsipən e iərman,

9 kəni Uhgın təməsolian iərman məmə in iasiru rəha pətan, mətəu təmol pətan məmə in iasiru rəha iərman.

10 Tol lanəha, pətan otəkeikei məhtərain rəhn-kapə iətəm tətəgətun məmə tatisiai rəhan iərman mətəu-inu nagelo min kauteruh.

11 Mətəu kitah u kəməhuva kətiəh kitah İərməniğ, pətan otəsatiğ aru əməian e iərman, kəni iərman min otəsatiğ aru əməian e pətan,

12 mətəu-inu pətan təmsipən e iərman, kəni təhmen min əmə, pətan təmələs iərman. Mətəu natimnati rəfin kəutsipən e Uhgın.

13 Otakil aru nati u. ?Otəhruahru məmə pətan iətəm tətəfaki kəm Uhgın təsəhtərainian rəhn-kapə, uə kəpə?

14 Nətəmimi rəfin kotəhrun məmə iərman iətəm nəuanun təfəməh, tatol aulis in.

15 Mətəu nəmə pətan kəti nəuanun təfəməh, nikin tagian lan kəni katisiai in lan, mətəu nəuanun əha Uhgın təməfən məmə otəhtərain rəhn-kapə.

16 Mətəu nəmə iətəmi kəti tolkeikei məmə otorgəhu o nati əha, kəni iətəni lanəha məmə nolian kəti min tikə o nati u, kəni niməfaki pisin pisin min rəfin kautol təhmen-əhmen əmə.†

Nəuanian Rəha Nəmtətian Rəha İesu

11:9 Jen 2:18-23 † 11:16 Nətəmimi nəuvein kotəni məmə nənian min u o nəhtərainian nəuanutəmi mine nəuanutəmi u təfəməh okətəkeikei katol rəueiu. Mətəu nəhtərainian nəuanutəmi mine nəpəhian nəuanutəmi təfəməh, nipəti lau e nian əha rəha Pol kuol pisin e nian u rəueiu.

17 Nəghatiən mın iətəm iəkəni kəm təmah əha rəueiu, oiəsəni-viviən itəmah mətəu-inu nəharəg pətiən rəhatəmah təsasiruiən, mətəu tətərəkın əmə itəmah.

18 İəmaupən mətəu məmə nian nəutuhapumın itəmah mın məmə nəkotəfaki, kəni məutəhapu-əhapu itəmah mın. Kəni nikik təhti məmə nəghatiən mın əha, nəuvein nıpəhriənən,

19 mətəu-inu nəhapu-əhapuiən mın okotəkeikei məhuva məmə okeruh əhruahru məmə pəh tətəfaki pəhriən.

20 !Nian nəutuhapumın itəmah mın, mautəni məmə nautun Nauəniən Rəha Nəmtətiən Rəha İesu, mətəu oteruh-to noliən u rəhatəmah! Səniəmə Nauəniən Rəha Nəmtətiən Rəha İesu,

21 mətəu-inu nian nəutauən, itəmah kətiəh kətiəh kautəkeikei əmə, məsotəhtahniniən ilah mın nəuvein. Kəti tınapıs rəkis, kəni kəti mın nəumis tatus əhanəh.

22 ?Rəhatəmah lahuənu tikə məmə nəkotaupən motauən ikin? ?Uə itəmah nəsotısiaien niməfaki rəha Uhgın, kəni mautol aulis nanrah mın? ?Kəni iəkəni məmə nak kəm təmah? ?İəkəni-vivi itəmah o noliən əha? !Kəpə, tiəkis agın!

23 Mətəu-inu iəməgətun rəkis itəmah e nəgətuniən mın iətəm təmsipən o İərmənig. E nian lapın əha uərisig kegəhan=pən lan e nəhlmi tikimır mın rəhan, in təmos pıret,

24 kəni məni tagkiu kəm Uhgın ohni, kəni məhapu, kəni məni məmə, “Inu nıpətik iətəm

otitəgıt o təmah.‡ Onəkotol lanu lan kəni nikitəmah tətəhti iəu.”

²⁵ E noliən əhmen mın əmə, nian kinotauən rəkis, in tos kap wain məni məmə, “Kap wain u tətəgətun=pən nəniəskasikiən vi rəha nasiruiən rəha Uhgın kəm nətəmimi, kəni nəniəskasikiən vi u tətəhtul mətəmiəgəh e nırak iətəm otaiu o təmah. Nian rəfin nəkotəmnım kap wain u, nikitəmah otəhti iəu.”

²⁶ O nati əha, nian rəfin nəkotun pıret u, uə nəkotəmnım kap u, onəkautəni pətigəm nımisiən rəha İərməniğ mətəuarus titəliğ=pa mın.

²⁷ Tol lanəha, iətəmimi pəh iətəm tatun pıret, uə tətəmnım kap wain u rəha İərməniğ e noliən kəti iətəm təsəhruahruian, in tatol təfagə o nərəkiniən nıpətın mine nıra İərməniğ.

²⁸ İətəmimi otəkeikei maupən makil rəhan nəmiəgəhiən, uərisiğ təpanun pıret mine məmnım kap wain,

²⁹ mətəu-inu iətəmimi iətəm tatun mine mətəmnım, mətəu nikin təsəhti vivian pıret mine wain məmə tətəgətun=pən nıpəti İərməniğ, nuniən mine nəmnimiən iətəm in tatol tatiuvi=pa aru əmə nalpiniən kəm in.

³⁰ Mətəu o nati əha, itəmah tepət nəkotəpəou kəni mautohmis, kəni itəmah nəuan nəuvein kinohmis rəkis.

‡ **11:24** Rəhn-kapə lahuənu otəhapu (mətəu otəsəteiən) pıret tol nıpispisin kəni məfən kəm rəhan mın famli. Pıret tətəgətun=pən nıpəti Kristo, mətəu səniəmə nıpətın əhruahru pəhriən. Mine wain tətəgətun=pən nıran, mətəu səniəmə nıran əhruahru pəhriən.

11:25 Eks 24:6-8; Hip 8:8-13 **11:26** Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20 **11:27** Hip 10:29

³¹ Mətəu nəmə kitah kotakil aru nolien min rəhatah, İərmənig təsakilian itah mol nalpiniən kəm tah.

³² Nian İərmənig takil itah mol nalpiniən kəm tah, in tatol məmə kitah okotəhruahru, məmə nian in otakil nətəmimi e nəhue niftəni məni nalpiniən rəhalah məmə okohmis, kəni kitah okəsotosiən nalpiniən əha kitah min ilah.

³³ Tol lanəha piak min mine nəuvinik min, nian nəkəhuva kətiəh məmə nəkotauən, əutəhtahnin itəmah min.

³⁴ Nəmə iətəmi kəti nəumis tus, təuvir məmə otəuən iman ikin lahuənu, məmə nian nəkotuhapumın, Uhgın otəsəfinəiən nalpiniən kəm təmah o nolien min əha rəhatəmah.

Nian iəkuvnə, oikəfinə suaru e natimnati pisin nəuvein min iətəm nəkotətapuəh ohni.

12

Nəsanəniən pisin pisin min rəha Narmın Rəha Uhgın

¹ Piak min mine nəuvinik min, pəh iəkəghati e nəsanəniən pisin pisin min rəha Narmın Rəha Uhgın iətəm tətəfa kəm tah, mətəu-inu iəkolkeikei məmə itəmah nəkotəkeikei motəhrun.

² Itəmah nəkotəhrun məmə aupən, nian nəməsotəfakiən kəm Uhgın, katiuvi=pən rəhatəmah nətəligiən katit itəmah e suaru o nəfakiən kəm narmi nati min iətəm kəsotəghatiən.

³ Tol lanəha, iəkəni kəm təmah məmə iətəmi kəti tikə iətəm tətəghati e nəsanəniən rəha Narmın Rəha Uhgın mətəni rah İesu, kəni iətəmi kəti min ko

təsənien məmə, “İesu in İərməniğ,” mətəu Narmın Rəha Uhgın, in əmə tol iətəmimi tətəni.

⁴ Nəkotəkeikei motəhrun vivi nati u məmə, nəsanəniən pisin pisin min rəha Narmın Rəha Uhgın iətəm tətəfa kəm tah, mətəu kausipən e Narmın Rəha Uhgın kətiəh əmə.

⁵ Kitah kautol uək pisin pisin min tepət o nasiruiən e nətəmimi, mətəu İərməniğ kətiəh əmə iətəm kitah kautol uək rəhan.

⁶ Kitah kautol uək e nolien pisin pisin tepət, mətəu Uhgın kətiəh əmə iətəm tatol uək e nəmiəgəhiən rəha nətəmimi rəfin məmə ilah okautol uək rəfin min əha.

⁷ Kəni Narmın Rəha Uhgın tətəfa rəhan nəsanəniən pisin pisin min kəm tah kətiəh kətiəh məmə kitah okotasiru e tah min rəfin.

⁸ İətəmi kəti, Narmın tətəfən nəghatiən rəha neinatigien kəm in. Kəni kəti min, Narmın kətiəh əmə tətəfən nəghatiən rəha nəhrunien nati kəm in.

⁹ Kəni kəti min, Narmın kətiəh əmə tətəfən nəhatətəien kəm in. Kəni kəti min, Narmın kətiəh əmə əha tətəfən nəsanəniən o nol vien nımisiən kəm in.

¹⁰ Kəni kəti min, tətəfən nəsanəniən o nolien nati apispis min kəm in. Kəni kəti min, tətəfən nəghatiən min iətəm Uhgın tətəfa kəm in. Kəni kəti min, tətəfən nəsanəniən o nakilien narmın pisin pisin min kəm in. Kəni kəti min, tətəfən nəsanəniən rəha nənien nəghatiən iki pisin pisin min kəm in.* Kəni

12:3 1Jon 4:2-3 **12:4** Rom 12:6 * **12:10** Nəsanəniən rəha nənien nəghatiən iki pisin pisin min, tətəghati e nəghatiən min iətəm iətəmi kəti təsəhrunien. Afin-to 1Kor 13:1, mine Uək 2:4.

kəti mın əha, tətəfən nəsanəniən o nəniən nıpəti nəghatiən iki pisin pisin mın əha kəm in.

¹¹ Nəsanəniən mın əha ilah rəfin, kautsipən əmə e Narmın kətiəh əmə, kəni tətəfa kəm tah kətiəh kətiəh e suaru mın iətəm in əmə tolkeikei.

¹² Nıpəti iətəmimi kətiəh əmə, mətəu nəuəli-nəuəlin tepət; kəni nati əpnapin nəuəli-nəuəlin pisin pisin mın, ilah kautilpin e nıpətin kətiəh əmə. Kəni tol lanəha, təhmen-əhmen əmə e Krısto.

¹³ Kitah nəuvein, kitah nəuaniləuis mın rəha Isrel, kitah nəuvein Nanihluə mın, nəuvein slef mın əmə, nəuvein səniəmə slef mın, mətəu Narmın Rəha Uhgın kətiəh əmə təmol bəptais e tah rəfin agın mol məmə kəməhuva nıpətin kətiəh əmə, kəni kitah kəmotos Narmın Rəha Uhgın u kətiəh əmə.

¹⁴ Pəhriən. Nıpəti iətəmimi kəməsoliən nəuəlin kətiəh əmə, mətəu nəuəlin tepət.

¹⁵ Nəmə nəhlkin təni məmə, “Səniəmə iəu nəhlmin, kəni tol lanəha, səniəmə iəu nəuəli nıpətin kəti,” kəni nəghatiən rəhan təsoliən məmə nəhlkin in səniəmə nəuəli nıpətin nəuətin.

¹⁶ Kəni nəmə matəlgın təni məmə, “Səniəmə iəu nəhmtin, kəni tol lanəha, səniəmə iəu nəuəli nıpətin kəti,” kəni nəghatiən rəhan təsoliən məmə matəlgın in səniəmə nəuəli nıpətin nəuətin.

¹⁷ ? Nəmə nıpətin in nəhmtin rəfin əmə, kəni otəhra mətəu nati? ?Kəni nəmə nıpətin in matəlgın rəfin əmə, kəni otəhra məmiəvin nati.

¹⁸ Mətəu kəpə, Uhgın təməuəri nəuəli-nəuəli nıpətin ilah rəfin iətəm in tolkeikei məmə ilah okotol lanəha.

¹⁹ Nəmə nıpəti iətəmimi kəti in nəuəli-nəuəlin əmə kəti, təhmen e nəhlkın, mətəu səniəmə in nıpətin kəti pəhriən.

²⁰ Mətəu nıpəhriəniən, nəuəli-nəuəlin tepət, mətəu nıpətin kətiəh əmə.

²¹ Nəhmtın ko təsəniən kəm nəhlmın məmə, “İəu iəkəpəh ik, iəu inəhmen rəkis.” Kəni rəhn-kapə ko təsəniən kəm nəhlkın mil məmə, “İəu iəkəpəh itəlau, iəu inəhmen rəkis.”

²² Təsoliən lanəha. Kəni tapirəkis inu, nəuəli-nəuəli nıpətıtah iətəm nıkitah təhti məmə ilah kotəpəou aɡın, ilah nati keikei o nıpətıtah.

²³ Kəni nəuəli-nəuəli nıpətıtah iətəm nıkitah təhti məmə ilah nati əpnəpın əmə, kautol noliən rəha nısiəiən e lah. Kəni nəuəli-nəuəlin rəha naulisən, kitah kauteh vivi ilah.

²⁴ Mətəu nəuəli-nəuəli nıpətıtah iətəm təsoliən naulisən, kitah kəsotoliən nati aɡın e lah. Mətəu Uhgın təmuəpəmın nəuəli-nəuəli nıpətıtah mın, kəni mətisiəi nəuəli-nəuəlin mın iətəm kitah kauteh=pən əmə ilah.

²⁵ Kəni e noliən əha, nəuəli-nəuəli nıpətıtah okəsotəhapu əhapuiən ilah mın, mətəu ilah okoteh vivi rəfin ilah mın.

²⁶ Nəmə nəuəlin nəuətin tətətəu nəhməiən, kəni nəuəlin mın ilah rəfin okotətəu nəhməiən ilah mın. Kəni nəmə nəuəlin nəuətin kətəfən nısiəiən kəm in, kəni nəuəlin mın rəfin okotəɡiən ilah mın.

²⁷ Nıpəti nəɡhatıən u məmə itəmāh nıpəti Kristo, kəni itəmāh rəfin kətiəh kətiəh itəmāh nəuəlin mın rəha nıpəti Kristo.

²⁸ Kəni e niməfaki, Uhgın təmaupən mələhu=pən aposil mın, kəni uərisig ko, iəni mın, kəni uərisig

ko, nəgətun mın. Kəni təmələhu=pən nətəm kautol nati apıspıs, mine ilah nətəm kautol vivi nımisiən mın, kəni nətəm kəutasıru e nətəmimi, kəni nətəm koteinatig nətəm kəutasıru o nəniən rəha nıməfaki, kəni nətəm kəutəghati e nəghatiən ikın pısın mın.

²⁹ ?Nətəmimi rəfin aposil mın? ?Uə nətəmimi rəfin iəni mın? ?Uə nətəmimi rəfin nəgətun mın? ?Uə nətəmimi rəfin kautol nati apıspıs mın?

³⁰ ?Uə nətəmimi rəfin kautol vivi nımisiən mın? ?Uə nətəmimi rəfin kəutəghati e nəghatiən ikın pısın mın? ?Uə nətəmimi rəfin kəutəni pətigəm nıpəti nəghatiən ikın pısın mın? Kəpə, təsoliən lanəha.

³¹ Mətəu təuvır məmə nəkotələhu=pən əskasik nətəligiən rəhatəmäh o nosiən nəsanəniən pısın pısın mın iətəm Narmın Rəha Uhgın tətəfa, ilah mın əha kotəuvır agın.

Mətəu rəueiu iəkəni=pinə suaru təuvır agın.

13

Nolkeikeiən

¹ Nəmə iətəghati e nəghatiən rəha nətəm ikın pısın mın, uə nəghatiən rəha nagelo mın, mətəu iəsosian nolkeikeiən e nıkik, rəhak nəghatiən in nəuiən əpnapın əmə təhmen e nəuia dirəm uə nəuia bel.

² Nəmə iatos nəsanəniən iətəm Narmın Rəha Uhgın tətəfa o nəni pətigəmiən nəghatiən mın iətəm Uhgın tətəfa, mətəu iəsosian nolkeikeiən e nıkik, iəu nati əpnapın əmə. Kəni nəmə iəkəhrun nati oneuən rəfin mine nəhruniən rəfin, mətəu iəsosian nolkeikeiən e nıkik, iəu nati əpnapın əmə. Kəni nəmə rəhak nəhatətəiən təskasik məmə otol nıtəuət

kəti tiet, mətəu iəsosian nolkeikeian e nikik, iəu nati əpnarın əmə.

³ Nəmə iəkəfən rəfin rəhak natimnati kəm nanrah min, uə iəkegəhan e nipətik məmə nigəm otus, mətəu iəsosian nolkeikeian e nikik, iəsolian win e nati kəti.

⁴ Nolian rəha nolkeikeian tol lanu: iətəmi kəti rəhan nətəligian təfəməh, kəni matol təuvir kəm nətəmimi, kəni məsitgərahian e nətəmimi, kəni məsəri pikian, kəni məsəfəri aruiən in,

⁵ kəni məsol-pəniən nətəmimi, məsalkutian o nərfin, kəni nikin təsahmə uəhaiən, kəni məsaskəlim pikian nərahian iətəm iətəmi kəti tatol lan.

⁶ Kəni nikin təsəgəniən o nolian tərəh min, mətəu nikin tagian əmə o nolian təuvir min rəha nipəhriənian.

⁷ Nolian rəha nolkeikeian tol lanu: nati əpnarın suaru rəha iətəmi kəti tiəkis, mətəu nian rəfin iətəmi əha tatitəu=pən əmə, məsəhlmanian e rəhan nəhatətəian nian kəti, kəni nian rəfin tətələhu=pən əskasik rəhan nətəligian e Uhgın, rəhan nəhatətəian tətəhtul əmə lanko e nian rəha nərahian.

⁸ Nolian rəha nolkeikeian naunun tikə. Mətəu rəha nəni pətigəmiən nəghatian iətəm Uhgın tətəfa, otəpanikə. Rəha nəghatian iki pisin min, okəpanohkə. Rəha nəhrunian nati, otəpanikə.

⁹ Tol lanəha mətəu-inu nəhrunian rəhatah nəuan nəuvetin əmə, kəni kəutəni pətigəm nəghatian iətəm Uhgın tətəfa mətəu nəghatian u tatol əpu nəuan nəuvetin əmə.

¹⁰ Mətəu nian İesu Krısto otuva min mol əhruahru natimnati min rəfin, kəni nəsanəniən

mın iətəm Narmin Rəha Uhgın tətəfa rəueiu okohkə.

¹¹ Nian iəmətəkəku, iəmətəghati təhmen e iəpəou, kəni nəhruniən rəhak təhmen e rəha iəpəou, kəni noliən rəha nətəligiən rəhak təhmen e rəha iəpəou. Mətəu nian iəmuva mol iətəmi asoli lak, iəmələhu noliən mın rəha iəpəou e nəmtahk.

¹² Rəueiu, kitah kauteruh nəuan nəuветin əmə təhmen e iətəmi kəti tateh narmin e kilas iətəm təuau. Mətəu e nian əha, kitah okoteruh əhruahru nəhmti Uhgın. Rəueiu, iəkəhrun nəuan nəuветin əmə, mətəu e nian əha, iəpanəhrun əhruahru nətimmnati rəfin, təhmen məmə Uhgın təhrun ərəfin iəu mine əha rəueiu.

¹³ Kəni rəueiu, noliən milahal u kisil kələhtul: noliən rəha nəhatətəiən, noliən rəha nuhuiniən e Uhgın, mine noliən rəha nolkeikeiən. Mətəu iətəm in təuvir pik agın e lahal, in noliən rəha nolkeikeiən.

14

Nəni pətigəmiən nəghatiən iətəm Uhgın tətəfa, mine nəniən nəghatiən iki pisin mın

¹ Otalkut əskasik məmə nolkeikeiən otarməniğ e nəmiəgəhiən rəhatəmah, kəni motalkut əskasik məmə onəkotos nəsanəniən mın iətəm Narmin Rəha Uhgın tətəfa, kəni otalkut pik təhmın mın o nəsanəniən rəha nəni pətigəmiən nəghatiən iətəm Uhgın tətəfa.

² İəkəni lanəha mətəu-inu itəmah kəti iətəm tətəghati e nəghatiən iki pisin mın, təsəghatiən kəm nətəmimi, mətəu tətəghati əmə kəm Uhgın.

Pəhrriən, iətəmi kəti tikə iətəm təhrun nəghatiən iətəm in tətəni, mətəu in tətəni pətigəm nəghatiən oneuən min e Narmin Rəha Uhgın.

³ Mətəu nətəmimi rəfin nətəm kəutəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfən e nəghatiən rəhalah, kəutəni kəm nətəmimi o nol əskasikiən ilah, o nəfəriən nətəligiən rəhalah, kəni o nasiruiən məfəri nikilah.

⁴ Iətəmimi iətəm tətəghati e nəghatiən ikın pisin min, tatol əskasik aru əmə in, mətəu iətəmimi iətəm tətəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfən e nəghatiən rəhalah, tatol əskasik niməfaki.

⁵ İəkolkeikei məmə itəmah rəfin agın nəkotəghati e nəghatiən iki pisin min, mətəu təuvir pik məmə nəkotəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfinə. Iətəmimi iətəm tətəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfən, in tətəsiru pik e niməfaki tapirəkis agın iətəmimi iətəm tətəghati e nəghatiən ikın pisin min mətəuarus in təni nıpətın məmə otol əskasik niməfaki.

⁶ Piak min mine nəuvirik min. ?Nəmə iətuva o təmah kəni mətəghati e nəghatiən iki pisin, təhro lanu iəu iəkəuvir o təmah? Mətəu nəmə iatol pətigəm nəghatiən nəuvein iətəm kəmautəhluaig aupən, uə iətos nəhruniən nəuvein, uə nəghatiən iətəm Uhgın tətəfa, uə nəghatiən rəha nəgətuniən, kəni oiəkəsiru e təmah.

⁷ Otətəlig-to e natimnati təhmen e bambu iətəm kətahli, uə kitar iətəm katoh. Natimnati min əha kəsotəmiəgəhiən, iətəmimi əmə tatol ilah kəutagət. Mətəu nəmə kəsotagət əhruahruien, kəni itəmah onəkotəruru məmə nəpuən nak ilah kəutani. ⁸ Kəni nəmə təui təsasək əhruahruien, kəni nətəmimi

okotəruru məmə kotəkeikei motol əpenə-penə o nəluaginian.*

⁹ Mətəu təhmen əmə e təmah. ?Nəmə nəutəghati e nəghatiən iətəm nətəmimi kotəruru, okotəhro lanu motəhrun nıpəti nəghatiən nəutəni? Itəmah onəkotəghati əmə kəm nimagəuagəu, mətəu nətəmimi kəsotosiən nıpətin.

¹⁰ Pəhriən məmə nəghatiən mın tepət e nəhue nıftəni, mətəu ilah rəfin nıpətilah əha ikın.

¹¹ Kəni nəmə iəsəhrunian nıpəti nəghatiən iətəm iətəmi kəti tətəni=pa kəm iəu, iəu iapıspis ohni, kəni in iapıspis ohniəu.

¹² Təhmen əmə e təmah. Itəmah nəkətolkeikei nəsanəniən mın rəha Nərmin Rəha Uhgın, kəni tol lanəha, otalkut məmə nəkotuvləkin niməfaki e nəsanəniən mın iətəm okotasıru pık lan.

¹³ Mətəu-inu o nati əha, okəmə itəmah kəti tətəghati e nəghatiən ikın pisin mın, otəkeikei məfaki mın məmə Uhgın otəfən nıpəti nəghatiən u məmə otəni pətiğəm kəm niməfaki.

¹⁴ Nəmə iətəfaki e nəghatiən ikın pisin mın, nıkkik tətəfaki mətəu nətəligiən rəhak tətəhtul əpnəpın əmə.

¹⁵ ? Kəni iəkəhro? İəkəfaki e nıkkik, mətəu iəkəfaki mın e nətəligiən rəhak e nəghatiən iətəm iəkəhrun. Kəni iəkəni nəpuən e nıkkik, mətəu iəkəni mın nəpuən e nətəligiən rəhak e nəghatiən iətəm iəkəhrun.

* **14:8** E nian rəha Pol, soldia kəti tətəhli nati kəti təhmen e təui nian nərahian tətuva təhmen e nəluaginian. Nəpuən kəti, nıpətin təni məmə, "Otol əpenə-penə o nəluaginian!" Kəni nian nətəmimi kəutətəu, ilah kətol əpenə-penə o nəluaginian.

16 ?Nəmә nətәni-vivi Uhgın e nıkim e nəghatıen pısın, tәhro iätәmi kәti iätәm tәruru nəghatıen u in otәni “Əuәh” e rәham nәfakıen, mätәu-inu in tәruru nati iätәm nätәni?

17 Nәмә tәhro nətәni-vivi pәhriәn Uhgın, mätәu nәsasıruıen e iätәmimi pısın kәti mın.

18 Iätәni tagkiu kәm Uhgın mәмә iätәghati e nəghatıen ikın pısın mın tapırәkis itәmah rәfin.

19 Mätәu e nımәfaki, nәмә iätәgәtun nätәmimi e nəghatıen faif әmә iätәm kotәhrun, inu tәuvır mapırәkis agın nәмә iäkәni nəghatıen ten-tausın e nəghatıen pısın iätәm kınotәruru.

20 Piak mın mine nәuvınık mın. Sotoliәn nätәligiәn rәhatәmah tәhmen e kәlkәlәh mın. E nәmiәgәhiәn rәhatәmah, tәuvır mәмә nәkotәhmen e kәlkәlәh mın nätәm kotәruru әhanәh noliәn tәrah. Mätәu e nätәligiәn rәhatәmah, tәuvır mәмә nәkohmәtә.

21 Kәмәtei lanәha e Lou rәha Mosis mәмә,
“Iәkol mәмә nätәmimi kautәghati e nəghatıen
ikın pısın mın okotәni rәhak nəghatıen kәm
rәhak nätәmimi.

Kәni ilah okotәtәu nəghatıen mın rәha napıspis
mın.

Mätәu nati әpnapın ilah okotәtәu nati әha iätәm tol
pısın, ko kәsotәtәligiәn lak.

Iәrmәnig tәtәni lanu.”

22 Tol lanәha, nəghatıen ikın pısın mın, in nәmtәtiәn kәti rәha nätәmimi nätәm kәsotәfakıen, sәniәmә nәmtәtiәn kәti rәha nәfaki mın. Mätәu nian iätәmimi kәti tәtәni pәtigәm nəghatıen iätәm Uhgın tәtәfән, in rәha nәfaki mın, sәniәmә rәha nätәm kәsotәfakıen.

23 ? Tol lanəha, nəmə niməfaki apiəpiə tətuhapumın, kəni nətəmimi rəfin kəutəghati e nəghatiən ikin pisin min, kəni ilah nəuvein nətəm kəsotəhruniən, uə nətəm kəsotəfakiən kəhuva imə, ilah okotəni məmə itəmah nəutalməli, uə kəpə?

24 Mətəu nəmə iətəmi təsəfakiən kəti, uə iətəmi təruru tuva imə nian nətəmimi rəfin kəutəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfən, kəni nəghatiən rəhatəmah otek nikin, kəni in otəhrun məmə in iol təfagə tərah, kəni nəghatiən min əha okotakil rəhan nolian,

25 kəni rəhan təfagə tərah min iətəm kəutəhluaig otuva e nəhagəhagiən. O nati əha, in otasiəulin e nisiaiən məfaki kəm Uhgın, mətəni pətigəm məmə, “!Itəmah pəhriən Uhgın nəutan!”

Nələhu əhruahruian nolian rəha nəfakiən

26 Piak min mine nəuvinik min. Pəh iəkəni nıpəti rəhak nəghatiən min u rəueiu. Nian itəmah rəfin nəkəhuva kətiəh e nuhapuminiən o nəfakiən, itəmah rəfin kətiəh kətiəh rəhatəmah əha ikin uək o nolian, nəuvein kəutəni nəpuən, nəuvein kəutəgətun ilah, nəuvein kəutol əpu nəghatiən nəuvein u kəmotəhluaig əpən, nəuvein kəutəghati e nəghatiən ikin pisin min, nəuvein kəutəni nıpəti nəghatiən min əha. Onəkotəkeikei mautol natimnati min əha o nuvləkiniən niməfaki təkasik.

27 Nəmə nətəmimi nəuvein kəutəghati e nəghatiən iki pisin, keiu uə kisil əmə okotəghati. Kəti otəni rəhan, uərisig kəti, konu kəti min təni rəhan, kəni iətəmi kəti otəkeikei məni nıpəti nəghatiən min əha.

²⁸ Nəmə iətəmimi tükə o nəni pətigəmiən niṗəti nəghatiən mīn əha, iətəmimi iətəm otəghati e nəghatiən pişin, otəkeikei məsəghatiən e niməfaki, kəni məghati oneuən əmə kəm Uhgīn.

²⁹ Kəni iəni mīn, təuvir məmə iəni keiu uə kisil okotəghati, kəni nətəmimi nəuvein okotakil vivi nəghatiən kəutəni.

³⁰ Kəni nəmə Uhgīn tatol əpu nəghatiən kəti iətəm təmatəhluaiḡ aupən tətuvə o iətəmi kəti iətəm tətəharəḡ, təuvir məmə iətəm təmaupən mətəghati otəpəh nəghatiən.

³¹ Tol lanəha, itəmah nətəm nəutəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgīn tətəfinə, kəti otaupən məghati, konu kəti mīn, ko kəti mīn məmə nəkotəḡətun nətəmimi rəfin, motəfəri nətəligiən rəhalah.

³² Sotaluiən məmə iəni mīn kəutarməniḡ e nikilah məmə okotəhrun nəni pətigəmiən nəghatiən rəhalah e nian iətəm in təhruahru o nəniən,

³³ mətəu-inu Uhgīn səniəmə in Uhgīn rəha nolien nəruruiən e nati, mətəu in Uhgīn rəha nəməlinuiən, təhmen e niməfaki mīn rəfin.

³⁴ Nian kətəfaki lan, niṗətan okotəharəḡ mohkə aḡin, mətəu-inu təsəhruahruian məmə okotəghati. Mətəu okotəkeikei məutətəlig e nətəmi asoli rəha niməfaki, təhmen əmə e iətəm Lou tətəni mine.

³⁵ Nəmə kotolkeikei məmə kotəhrun nati kəti, okotəkeikei motətapuəh o rəhalah nəman mīn əpəha lahuənu, mətəu-inu tol naulisiən məmə pətan otəghati əpəha e niməfaki.

³⁶ ?Təhro? ?Nikitəmah təhti məmə nəghatiən rəha Uhgın təmaupən miet pətigəm o təmah? ? Uə nikitəmah təhti məmə nəghatiən rəha Uhgın təmuva əmə o təmah?

³⁷ Nəmə itəmah kəti nikin təhti məmə in iəni kəti, uə Narmin Rəha Uhgın təməfən nəsanəniən kəti kəm in, in otəkeikei məni nıpəhriəniən e nəghatiən iətəm iətətei kəm təmah məmə in nəuia İərməniğ.

³⁸ Nəmə təpəh nəniən nıpəhriəniən e nəghatiən u, okəsəni minian nıpəhriəniən e rəhan nəghatiən.

³⁹ Tol lanəha, piak min mine nəuvinik min, təuvir məmə nəkotəkeikei məmə nəkotəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfinə, kəni məsotəhtul pəsigiən e nəniən nəghatiən ikin pişin min.

⁴⁰ Mətəu e natimnati rəfin agın iətəm nautol e nəfakiən, otol e noliən iətəm in təhruahru o niməfaki, motohtəu=pən vivi noliən rəha nəfaki ən.

15

Kristo təməmiəğəh min

e nimisiən

¹ Piak min mine nəuvinik min. İəkolkeikei məmə iəkəni pətigəm kəm təmah nanusiən təuvir iətəm iəmatəni pətigəm kəm təmah aupən, nəmotos e nikitəmah, kəni motos rəhatəmah ikin nəhtuliən lan.

² Nəmə nəkotaskəlim əskasik nanusiən təuvir əhruahru iətəm iəu iəməni pətigəm kəm təmah, Uhgın otosmiəğəh itəmah lan. Mətəu nəmə nəkotəpəh nati əhruahru, motəhatətə e nəghatiən pişin, kəni nəhatətəiən rəhatəmah in nati əpnəpin əmə.

³ Inəni=piəə rəkis kəm təmah natimnati aɡin mīn iətəm iəmətəu məmə, Kristo təmimīs o rəhatah nolian tərəh mīn təhmen e Nauəuə Rəha Uhgīn təməni rəkis mīne,

⁴ kəmitənim, kəni təmiəgəh mīn e nimisiən e nian iətəm tatol kīsīl lan təhmen əmə e Nauəuə Rəha Uhgīn təməni rəkis mīne,

⁵ kəni təmaupən miet pətīgəm o Pitə, uərisig ko, o rəhan mīn nətəmimi tueləf rəfin.

⁶ Uərisig lanko, in təmiet pətīgəm mīn o pi-atah mīn tapirəkis faif-hanrit e nian kətiəh əmə, u ilah tepət kautəmiəgəh əhanəh, mətəu nəuvein kīnohmīs rəkis.

⁷ Kəni uərisig, tiet pətīgəm=pən o pian Jemis,* kəni mīne o aposil mīn rəfin.†

⁸ Kəni uərisig e lah rəfin, in təmiet pətīgəm mīn ohniəu, nati əpnarīn iəu iəkəhmen e iəpəou iətəm iəməir pahi. Iəmuva məmə iəu aposil e suaru pišīn aɡin.

⁹ Tol lanəha, iəu ləhtəni aɡin e aposil mīn rəfin, kəni iəsəhmenian məmə nətəmimi okotauin lak məmə iəu aposil kəti, mətəu-inu iəu iəmatol nərahiən kəm niməfaki rəha Uhgīn aupən.

¹⁰ Mətəu e nəuviriən iətəm Uhgīn təməfa kəm iəu, iəmuva məhmen lanu rəueiu, kəni nəuviriən əha təsuva əpnarīniən, mətəu nəuan əha ikin. ! Nīpəhriənian, iəmol uək tapirəkis rəfin aposil mīn!

15:3 Aes 53:5-12 **15:4** Mat 12:40; Uək 2:24-32 **15:5** Mat 28:16-17; Luk 24:34 * **15:7** Jemis, in pia Iesu, kəni rəueiu in təmuva iətəmi asoli rəha niməfaki əpəha Jerusiləm. † **15:7** Nian Pol tətəni “aposil mīn,” nian nəuvein, tətəghati e nətəmimi mīn tueləf rəha Iesu, kəni nian nəuvein tətəghati e rəhan mīn nətəmimi tueləf mīne nəuvein mīn. **15:7** Uək 1:3-4 **15:8** Uək 9:3-6 **15:9** Efəs 3:8; 1Tim 1:15

Mətəu səniəmə e rəhak əmə nəsanəniən, mətəu e nəuviriən əmə iətəm Uhgʷin təməfa kəm iəu.

11 Nati əpnapin iəu iəməni pətigəm, uə ilah kəmotəni pətigəm nanusiən təuvir kəm təmah, mətəu nəghatiən u inu iətəm iətəni pətigəm, nanusiən təuvir iətəm nəmotəni nipəhriənien lan.

Nəmiəgəhian e nīmisiən rəha nətəm kəmoħmīs

12 Iəmətəu məmə itəmah nəuvein nəutəni məmə nətəm kəmoħmīs ko kəsotəmiəgəh minian. ?Mətəu nəmə kəmətəni pətigəm məmə Kristo təməmiəgəh min e nīmisiən, kəni təhro itəmah nəuvein nəutəni məmə nətəm kəmoħmīs ko kəsotəmiəgəh minian?

13 Mətəu nəmə nəghatiən rəhatəmah in nipəhriənien, məmə nətəm kəmoħmīs kəsotəmiəgəh minian, kəni ko Iesu min təsəmiəgəhian e nīmisiən.

14 Kəni nəmə Kristo təsəmiəgəhian e nīmisiən, kəni uək rəhatiməh o nəni pətigəmiən nanusiən təuvir, in nati əpnapin əmə, təhmen min əmə e nəhatətəien rəhatəmah.

15 Nati kəti min lanəha, nəmə Kristo təsəmiəgəhian e nīmisiən, itiməh iəmotəiuə e Uhgʷin mətəu-inu iəmotəni pətigəm məmə Uhgʷin təmosmiəgəh Kristo e nīmisiən. Mətəu nəmə nətəm kəmoħmīs ko kəsotəmiəgəh minian e nīmisiən, təhmen itəmah nəuvein kəutəni, kəni ko Uhgʷin təməsosmiəgəhian Kristo e nīmisiən!

16 Mətəu-inu nəmə nətəm kəmoħmīs ko kəsotəmiəgəh minian e nīmisiən, kəni ko Kristo təsəmiəgəh minian e nīmisiən.

17 Kəni nəmə Kristo təsəmiəgəh minian e nımisiən, kəni nəhatətəian rəhatəmah nıpətın tikə, kəni itəmah nəutatig əhanəh e təfagə tərəh min.

18 Kəni nətəmimi nətəm kəmotəni nıpəhriənian e Kristo nətəm kinohmis rəkis, ilah min kəmotəmkarəpən rəkis e nəmiəgəhian itulin.

19 ! Nəmə kautələhu=pən əskasik rəhalah nətəligian e Kristo o nəmiəgəhian əmə rəha nəhue niftəni, kəsi, təuvir əmə məmə nətəmimi okotətəu tərəh o təmah tapirəkis ağin nətəmimi rəfin mətəu-inu, kəmotəmkakiəh! Kəni rəhatah nosian nahməian o Kristo otol nati əpnəpən əmə lan.

20 ! Mətəu kəpə! Nıpəhriənian məmə Kristo təməmiəgəh pəhriən min e nımisiən. In təmaupən e nətəmimi rəfin nətəm kəmoəhmis kəni məmiəgəh min e nımisiən, kəni ko təsimis minian.‡

21 Otətəlig lan. Nımisiən tinuva e nəhue niftəni e iətəmimi kəti, kəni tol min əmə lanəha, nəmiəgəh minian e nımisiən təmuva e iətəmimi kəti.

22 Tol lanəha, nətəmimi rəfin okohmis mətəu-inu kəmotəsipən e Atəm, kəni təhmen əmə, nətəmimi rəfin nətəm kəməhuva kətiəh ilah Kristo okotəmiəgəh min.

23 Mətəu ilah min u, okotəmiəgəh min e nian əhruahru rəhalah. Kristo in təmaupən məmiəgəh min, kəni nian in otuva min, rəhan min okotəmiəgəh min.

24 Kəni naunun nian otuva. In otərəkin narməniəgian min rəfin, mine nepətiən min rəfin, mine nəsanəniən min rəfin. Uərisig lan,

‡ 15:20 Kristo in təhmen e nəniəskasikiən rəha Uəgin məmə nətəmimi rəfin okotəmiəgəh min e nımisiən. 15:21 Rom 5:12

15:23 1Təs 4:16; Nəh 20:5

in otəhlman=pən e narmənigiən rəhan e nəhlmi Uhgın Tatə.

²⁵ Tol lanəha mətəu-inu, in təkəikei mətarmənig mətəuarus məmki=pa rəhan tikimır mın mevig-ərain e lah e nəhlkin.

²⁶ Naunu rəhan tikimır iətəm otərəkin, in ko nımisiən. Kəni nımisiən otikə mın,

²⁷ mətəu-inu “tinəmki=pa natimnati rəfin mevig-ərain lan e nəhlkin.” Otətəlig-to lan, nian tətəni məmə natimnati rəfin ağın tinatevig-ərain e nəhlkin, nəkotəruh məmə səniəmə Tatə Uhgın mın əha ikin e nəhlkin. In Uhgın iətəm təmələhu=pən natimnati rəfin ağın ləhtəni e nəhlki Krısto.

²⁸ Nian Uhgın tınol natimnati mın əha, kəni Nətin aru otuva ləhtəni e Narmənigiən Rəha Uhgın iətəm təmələhu=pən natimnati rəfin e nəhlkin, məmə Uhgın əmə otarmənig e natimnati rəfin.

²⁹ Otətəlig-to lan. ?Təhro e nətəmimi nətəm katol bəptais e lah o nətəm kinohmis rəkis? ?Nəmə nətəm kəmohtis kəsotəmiəgəh minian nian kəti, kəni təhro katol bəptais e nətəmimi o lah?§

³⁰ ?Kəni təhmen əmə e timah, təhro iaütələs pikin nian əskasik mın e nəmiəgəhiən rəhatimah nian rəfin?

³¹ !Iatos nonauvil, piak mın mine nəuvinik mın, məmə nətəmimi kotalkut məmə okotohamu iəu e nian tepət! Nəkotəhrun məmə inu nıpəhriənian

15:25 Mat 22:44 **15:26** Nəh 20:14 **15:27** Sam 8:6 § **15:29** Pol təsəni əhruahriən məmə in tolkeikei məmə nətəmimi okotol bəptais e lah o nətəmimi nətəm kinohmis rəkis, mətəu təməni əmə məmə nətəmimi nəuvein kəmautol lanəha. Kəni kitah u rəueiu, tiəkis o nəhrunian nıpəti nəghatən u. **15:30** Rom 8:36

təhmen əmə məmə iətəsiru o nəhatətəian rəhatəmäh e Krısto İesu İərmənig rəhatah.

³² ? Nəmə iəməluagin kəm nati miəgəh mın iətəm kauton iətəmi əpəha Efəsis* o nətəligiən rəha nətəmimi əmə, iəmol win e nak? Nəmə nətəm kəmohmıs kəsotəmiəgəh mınıən, pəh kotal əmə təhmen e nəghatiən u iətəm tətəni məmə, “Pəh kotauən motəmnim, mətəu-inu olauig kohmıs.”

³³ Sotoliən nətəmimi koteiuə e təmah. Inu nıpəhriən iətəm iətəmi kəti təməni, “Nian nətəmimi rəhalah nolıən təuvır kəutan ilah nətəm kotərah, nətəm kotərah kəutərəkin nolıən təuvır rəhalah.”

³⁴ Ohtəlig=pa mın motos əhruahru mın nətəligiən rəhatəmäh iətəm təhruahru, kəni motəhlman e təfagə tərəh mın, mətəu-inu itəmäh nəuvein kotəruru əhanəh Uhgın, kəni inu nati kəti rəha naulisən.

Nıpəti iətəm təmimıs tətəmiəgəh mın

³⁵ Mətəu nəmə nətəmimi nəuvein kotətəpuəh məmə, “?Nətəm kəmohmıs okotəmiəgəh əhro lanu? ?Okotos nıpəti nak məhuva?”

³⁶ ! Nəghatiən əha talməli! Nati u təhmen e nıki ti nati iətəm kotəhrun rəkis. Nıki ti nati iətəm nəmərfəi, otəkeikei maupən mımıs, uərisig təpanəmiəgəh.

³⁷ Nian nəkərfeı nıki ti nati, nəsərfeıən nəukətin iətəm otuva, mətəu nıki ti nati əmə, nəmə nıki ti wit uə nati pısın kəti.

* **15:32** Pol tətəghati e tikimir mın rəhan əpəha Efəsis, mətəu səniəmə nati miəgəh mın pəhriən. **15:32** Aes 22:13 **15:36** Jon 12:24

³⁸ Mətəu Uhgın tol tateviə e nəukətın iətəm in tolkeikei, kəni nikitı nati rəfin, in əmə tətəfa nıpətıləh.

³⁹ Nıpətıləh rəfin kəsotəhmen-əhmenian. Nıpəti iətəmimi tol pisin e rəha nati miəgəh mın, mine mənig mın, mine nəmu itəhi.

⁴⁰ Əpəha e neai, natimnati əha ikin, kəni e nəhue niftəni natimnati mın əha ikin tol pisin. Nian koteruh nati əpəha ilis e neai məmə in təuvir, rəhan nəuviriən in tol pisin e nəuviriən rəha nati əpəha ləhtəni e nəhue niftəni.

⁴¹ Kəni nəhagəhagiən rəha mıtigar tol pisin e nımihliən rəha məuig mine nasiəiən rəha məhau mın. Kəni nasiəiən rəha məhau mın nəuvein, kotol pisin e rəha nəuvein mın.

⁴² Kəni təhmen əmə e nıpəti nətəm kəmoħmis nətəm kautəmiəgəh mın. Nıpətin iətəm kəmitənim otəmnəmit, mətəu nian otəmiəgəh mın, otəsəmnəmit mınian.

⁴³ Nian katitənim, in nati kəti iətəm nətəmimi kəsotolkeikeiən, mətəu nian otəmiəgəh mın, in nati kəti iətəm nətəmimi okoteruh rəha nəuviriən. Nian katitənim, nəsanəniən rəhan tikə, mətəu nian otəmiəgəh mın, təsanən.

⁴⁴ Nian katitənim nıpətıtəh, in nati rəha nəhue niftəni, mətəu nian otəmiəgəh mın, in nati rəha negəu e neai.

Nəmə nıpətin əha ikin rəha nəhue niftəni, rəha negəu e neai mın əha ikin.

⁴⁵ Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə, “İətəmi təmaupən agin, Atəm təmos nıpətin miəgəh.” Kəni

naunun Atəm, inu Kristo, təmuva narmin u tətəfa nəmiəgəhiən.

⁴⁶ Nati rəha narmin təməsaupəniən muva, mətəu nati rəha nəhue niftəni, uərisig lan nati rəha narmin təpanuva.

⁴⁷ İətəm təmaupən agin, kəmol e niməulul rəha niftəni, mətəu iətəm təmuərisig u Kristo, təmsipən e negəu e neai.

⁴⁸ Nətəmini rəfin e nəhue niftəni, nipətilah təhmen e nipəti Atəm, mətəu nətəmini nətəm okəhuvən e negəu e neai nipətilah otəhmen e nipəti Kristo, u təmsipən ikin.

⁴⁹ Rəueiu kitah kotəhmen e Atəm u rəha nəhue niftəni, kəni tol lanəha, nian kəti okotəhmen e Kristo u rəha negəu e neai.

⁵⁰ İətəni pətigəm kəm təmah, piak min mine nəuvinik min məmə, nipətin mine nira iətəmini təruru nuvəniən e Narmənigian Rəha Uhgın, kəni təhmen əmə, nati iətəm otəmnəmit otəsosiən nati iətəm tətətig itulin.

⁵¹ Otətəlig-to, kəni oiəkəni nati oneuən məmə, səniəmə kitah rəfin okohmis, mətəu Uhgın otol nipətitah rəfin okotəuiək vivi,

⁵² in otol uəhai əmə təhmen e noraiyən, nian naunu təui rəha Uhgın otasək. Mətəu-inu təui otasək, kəni nətəm kəmoəhmis okotəmiəgəh min məsoəhmis minian, nipətilah otəuiək. Kəni kitah u kəutəmiəgəh e nian əha, Uhgın otol nipətitah min təuiək vivi.

⁵³ Tol lanəha mətəu-inu, nati iətəm otəmnəmit, inəha nipətitəmi, otəkeikei muvən e nati iətəm otəsəmnəmitiən, kəni nipətitəmi iətəm otimis

otəkeikei muvən e nati iətəm otəsımisiən mətatig itulın.

⁵⁴ Nian nati u tuva mol nıpəhriənıən lan, kəni nəghatiən iətəm iəni Aiseə kəmətei otuva nıpəhriənıən, tətəni məmə,

“Nəluaginıən tınol naunun. Uhgın təmol win agın. Nımisıən tınıkə.”

⁵⁵ “!Ei! !Nımisıən! ?Onəkəhro lanu lan mol win e tımah?

!Ei! !Nımisıən! ?Onəkəhro lanu lan mus itımah?”

⁵⁶ Rəueıu, təfagə tərəh in təhmen e nati kəti tatus iətəmi kəni mətuva in nımisıən, kəni Lou tatol təfagə tərəh nəsanəniən rəhan tatepət.

⁵⁷ !Mətəu pəh kotəni-vivi Uhgın! Tatol məmə e İərməniğ İesu Krısto, kitah kautol win.

⁵⁸ Tol lanəha, piak mın mıne nəuvınık mın, otəhtul əskasık. Sotegəhaniən məmə nati kəti təlauəl e təmah. Nian rəfin, otol uək rəha İərməniğ e nıkitəmah rəfin, mətəu-inu nəkotəhrun məmə uək rəha İərməniğ iətəm nautol, səniəmə nati əpnarıpın əmə mətəu in nati agın.

16

Məni o nasiruiən e nəfaki mın

əpəha Jerusiləm

¹ Rəueıu iəkəni məni o nasiruiən e nəfaki mın əpəha Jerusiləm. Otol təhmen əmə məmə iəməni mıne kəm nıməfaki mın əpəha profens əha Kələsiə.

² E Sante mın rəfin, itəmah rəfin kətiəh kətiəh onəkotəkeikei motələhu kalın məni nəuvein. İətəmi iətəm in tatos məni asoli, otələhu kalın

tepət, kəni iətəmimi iətəm tatos məni əkəku, otələhu kalin nəuan nəuветin əmə. Tol lanəha, nian iəkuvnə, kəni kəsalkut minian o noriarunian rəfin məni.

³ Kəni otəfu pətigəm itəmah nəuvein məmə okotos məni məhuvən. Kəni nian iəkuvnə, iəkətei nauəuə məni pətigəm ilah kəm nətəm Jerusiləm, kəni mahli=pən ilah kotəmki məni məhuvən əpəha ikin.

⁴ Nəmə iəkeruh məmə təuvir məmə iəu min iəkuvən, kəni ilah okotohtəu=pa iəu.

Naliuəkian min rəha nətəmi asoli min nəuvein

⁵ Uərisig iəmanuvnə məsal=pinə e təmah, iəkuvən=pən Masetoniə, mətəu-inu iəkaupən muvən məsal=pən e niməfaki min əpəha ikin.

⁶ Kəni nəmə təhro iəkətig nəuветin min kitah min itəmah, mə kəmə təhro, kotətig əmə motətəuarus nətəpuian tol naunun. Tol lanəha, nəkotəhrun nəsiruiən lak e rəhak naliuəkian iətəm iətuvən=pən ikin.

⁷ Iəsolkeikeian məmə iəkuvnə meruh itəmah ko miet min uəhai əmə, mətəu iəkolkeikei məmə iəkuvnə kotətig nəuветin nəmə Iərmənig tegəhan lak.

⁸ Mətəu iətatig əmə Efəsis mətəuarus nian rəha Pentekos, lafet rəha Nauəniən Vi,

⁹ mətəu-inu Uhgın təmerəh e suaru asoli ohniəu məmə iəkol uək təuvir iətəm otəuə e nəuan tepət, nati əpnəpin nətəmimi tepət kəutalkut məmə kotaiu-əpəsik lak o noliən uək.

¹⁰ Nəmə Timoti tuvnə meruh itəmah, otol təuvir kəm in motəfən nisaiəniən kəm in, sotoliən nati kəti

iətəm otol nikin təräh o təmäh, mətəu-inu in tatol uək rəha İərmənig təhmen əmə lak.

¹¹ Sotoliən məmə itəmäh kəti oteh iahu in. Otahli=pa tuva kəni motasiru lan e rəhan naliuəkian məmə otitəlig=pa ohniəu. İətəhtahnin piatah mın ilah Timoti məmə okəhuva moteh iəu.

¹² Kəni e piatah Apolos, iəmətapuəh əskasik məmə in otəkeikei mitəu=pən piatah mın muvnə meruh itəmäh. In təsolkeikei pikiən məmə otuvnə əha rəueju, mətəu in otuvnə e nian iətəm otəhruahru ohni.

¹³ Onəkəutair, mətəhtul əskasik e nəhatətəian rəhatəmäh. Məsotəginian, motol nətəligian rəhatəmäh təskasik.

¹⁴ Natimnati rəfin agin iətəm itəmäh nautol, otol e nolkeikeian.

¹⁵ Itəmäh nəkotəhrun məmə Stefənəs mine rəhan mın, ilah kəmotəupən motəni nipəhriəian e İesu əpəha Akaiə, kəni ilah kətalkut əskasik o nəsiruiən e nəfaki mın. İətəni əskasik kəm təmäh piak mın məmə,

¹⁶ otisai ilah motol nəuialah, mine nətəmimi rəfin nətəm kautol pik uək o niməfaki.

¹⁷ Nənik təmagian nian Stefənəs, mine Fotunətəs, mine Akaekəs kəmhliet pətigəm, mətəu-inu nati əpnərin itəmäh nəkohkə, mətəu nian iəmeruh ilah, təhmen əmə məmə iəmeruh itəmäh.

¹⁸ İlahal kəmləfəri pik rəhak nətəligian təhmen əmə məmə kəmhli e təmäh. Nətəmi kotol lanəha, okəkeikei kisi ai ilah.

Naunun nəghatian rəha Pol

19 Niməfaki mın u ikinu e profens əpəha Esiə kəutəni təuvir kəm təmah. Akuilə mine Prisilə kuolkeikei pik məmə okuəni təuvir kəm təmah e nərgi İərməniğ ilah nəfaki mın nətəm kəmotuhapumın e nimə rəhalau.

20 Piak mın rəfin ikinu kəutəni təuvir kəm təmah. Otəni təuvir kəm təmah mın təhmen məmə itəmah kətiəh əmə e Kristo.

21 İəu Pol, iatos pen o iətəmi u tatətei nauəuə u, kəni matətei əmə e nəhlmək nəghatiən u rəha nəniən təuvir kəm təmah.*

22 Nəmə iətəmi kəti təsolkeikeiən İərməniğ, pəh nalpiniən rəha Uhgın tatuvən ohni.

!İərməniğ rəhatimah, va-tə!

23 Pəh İərməniğ İesu təfinə rəhan nəuviriən kəm təmah.

24 İəkahli=pinə rəhak nolkeikeiən kəm təmah rəfin e Kristo İesu. Əuəh.

16:19 Uək 18:2,18,26 * **16:21** E nian əha, nian tepət nətəmimi kotəhmen e Pol kəutəni rəhalah nəghatiən kəm iətəmmi kəti, kəni in tətəi rəkis. E fes 21 u, Pol aru tatos pen mətətei nəghatiən rəhan.

16:22 Kəl 1:8-9; Nəh 22:20

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87